

TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

HÂKİMİYET MİLLETİNDİR.
«1881-1938»

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk Gençliği,

Birinci vazifen, Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel senin en kıymetli hazinendir.

İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersaneelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeriatten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve delâlet ve hattâ hiyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri, şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fak-rû zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

ATATÜRK

GENÇLİĞİN ATATÜRK'E CEVABI

Ey Büyük Ata!

Varlığımızın en mükeddes temeli olan, Türk İstiklâl ve Cumhuriyetinin ebedî bekçisiyiz. Bu karar, sarsılmaz irademizin değişmez ifadesidir.

İstikbâlde, hiçbir kuvvet bizi yolumuzdan döndüremeyecektir.

Bizler, bütün hızımızı senden, millî tarihimizden ve ruhunuzdaki sönmeyen iman ateşinden alıyoruz. Senin kurduğun kuvvetli temeller üzerinde attığımız her adım sağlam, yaptığımız her hamle şuurudur.

En kıymetli emanetin olan Türk İstiklâl ve Cumhuriyeti, mevcudiyetimizin esası olarak, eğilmez başların, bükülmez kolların, yenilmez Türk evlâtlarının elinde ilelebet yaşayacak ve nesillerden nesillere devredilecektir.

Bu mukaddes emanete yönelen dahilî ve haricî bütün tecavüzler iman dolu göğsümüze çarpacak ve parçalanacaktır.

İstiklâl ve Cumhuriyetimize kastedecek düşmanlar, en modern silâhlarla mücehhez olarak, en kuvvetli ordularla üzerimize saldırırsalar dahi, millî şuurumuzun ve yenilmez Türk gücünün zerresini bile sarsamayacaklardır.

Çünkü; İstiklâl ve Cumhuriyetimize kastedenler, karşılarında beşbin yıllık şerefli Türk Tarihinin yılmaz evlâtlarını, Cumhuriyet inkılâplarının feyizli ve imanlı gençliğini bulacaklardır.

EY TÜRK'ÜN BÜYÜK ATASI!

İstiklâl ve Cumhuriyetimizi korumak mecburiyeti hâsıl olunca, içinde bulunacağımız ahval ve şerait ne olursa olsun, kudret ve cesaretimizi damarlarımızdaki asil kandan alarak; bütün engelleri aşıp, her güçlüğü yenecek azmindeyiz.

TÜRK GENÇLİĞİ

**TÜRKİYE
ATATÜRK DERGİSİ**

Ulusal Millî Kültür Dergisi
Üç Ayda Bir Yayınlanır

İmtiyaz Sahibi ve Başyazarı:

TAHSİN UFUK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

SERVET EKİCİ

Teknik Sekreter : **SELÇUK BATIYOK**
Sekreter : **ERGÜL GÖZE**
Resssam : **CEMAL**
Klişeler : **ŞEHİR KLİŞECİLİK**
Cağaloğlu — İST.

Genel dağıtım ve idare yeri:

Yeni Çarşı Caddesi 59/2
Beyoğlu - İSTANBUL

Dizgi baskı:

DİZERKONCA MATBAASI
Sultanahmet - İST.

Yıl: 2 Sayı 8.9.10

Ay. Ocak - Şubat - Mart 1984

Cilt — 1

ABONE VE İLÂN TARİFEMİZ

Yıllık Neşriyatlı Abone Bedeli : 25000 TL.
Yıllık Kitap İlaveli Abo. Bed. : 10000 TL.
Yıllık Abone Bedeli : 5000 TL.
Arka Kapak Tek Renkli Rek. : 25000 TL.
Tam Sayfa Reklâm : 25000 TL.
Arka Kapak Çok Renkli Rek. : 50000 TL.
Yarım Sayfa Reklâm : 5000 TL.

ÖNEMLİ NOT:

- 1 — Dergimiz Atatürk'e ait Yayınlanan Milli Eserler Seri ve dizisinden olup İsmen - Neşren Atatürk'ü temsil etmektedir!
- 2 — Yayınlanan sayılarımızın beherinden, kurulumuzca, ücretsiz olarak köy okullarına ve Milli kütüphanelerimize ücretsiz takdim edilir!
- 3 — T.A.D. Asker - Subay Emekli Memur ve bilumum Devlet memurlarıyla öğrencilere % 50 tenzillidir!
- 4 — Bu Dergi: Basın Yasasına Uyar!
- 5 — **DERGİMİZDE YAYINLANAN YAZILAR İKTİBAS EDİLEMEZ!**
T.A.D.

BAŞYAZI

SAYIN OKUYUCULARIMIZ...

ASIL VE BÜYÜK TÜRK MİLLETİ: Türkiye Atatürk Dergisi, 8. Özel Sayısıyla, yüce milletimizi selâmlar, zinde Türk Halkına, sıhhat saadet mutluluk dolu bir ömür, işlerinizde başarılar, esenlikler, ak-ak yıllar dileriz... T.A.D. Büyük kurtarıcımız ve devletimizin kurucusu, aziz ve yüce Atamızı, bütün yönleriyle, tüm ilkeleri devrimleriyle, görüş ve düşünceleriyle, en yetkili kalemlemlerle, ülkemizin yeni yetişmekte olan genç nesle, en iyi şekilde tanıtabilmek amacıyla yayınlanmaktadır... (TÜRK VE CİHAN TARİHLERİNİN EN BÜYÜK KUMANDANI), 20. Asrın en büyük devlet adamı, G.M.K. Atatürk'tür... Böylesine yüce ve sonsuz kişiliğe sahip bir şahsiyeti temsil ettiğimiz için, mutlu ve bahtıyarız... ATATÜRK, tarihten gelen tarih adamımızdır. O ufkumuzda doğan bir güneş, parlayan yıldızımızdır... kanımız, canımız, haklı gurur kaynağımızdır... ATATÜRK, Türk Ulusunun geleceğinin teminatı, millî sembolümüzdür... Herşey onunla başlar, onunla biter!! «YAKIN MİLLÎ TARİHİMİZİN, CUMHURİYET TARİHİMİZİN», Şan-şeref, kahramanlıklar dolu altın sayfalarında, o yatmaktadır... Ebedî şahsiyeti, yüksek varlığı berdevam edecektir... Mucizeler yaratan bir lider olarak, «TÜRK MİLLETİNİN KALBİNE GÖMÜLMÜŞTÜR... Oradan hiç çıkmıyacaktır... Vatanın namus ve şerefine kurtulmasında, ilk akla gelen tek isim ATATÜRK'TÜR... Gençlik, millet, devlet olarak, onun gösterdiği aydın yoldayız... «NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE».

Saygılarımızla,

TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

Atatürk - Millî Eğitim

En mühim ve feyizli vazifelerimiz milli eğitim işleridir. Millî Eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lâzımdır. Bir milletin hakiki kurtuluşu ancak bu suretle olur (1922).

K. ATATÜRK

Güzel yurdumuzun, asil milletimizin kurtarıcısı Yüce Atatürk'ün aramızdan ayrılarak Büyük Türk Milletinin kalbine yerleştiği her geçen yıl, ona sevgiyi ve bağlılığı bir kat daha artırmaktır.

Atatürk'ü sevmek, yalnız onun, buğday sarısı saçlarını, deniz mavisi gözlerini sevmek değildir. Atatürk'ü sevmek, onun gibi düşünmek, onun gibi duymak ve onu anlamaktır.

Atatürk gibi milli varlığın her alanında yaratıcı eserler bırakıcı, dehasının mucizesiyle bütün milli hayatı yoğurup diriltten bir insandan bahsetmek daima güç bir şeydir. Çünkü Atatürk'ten bahsetmek, fânilerin diliyle bir mucizeler zinciri anlatmak demektir. Mücize, mucize ile anlatılır. Onun içindir ki kahramanların gerçek yüzleri ancak sanatta görülür.

Atatürk, büyük ve şumullü mânasıyla kahramandır. Bu kelimenin mânasında gerçek bir vuzuhu, elle tutulacak, gözle görülecek, zaman içinde bir yıldız mahreki gibi nurlu izi takip edilebilecek bir misalin getirebileceği vuzuhu isteyenler onun hayatına bakmalıdırlar.

Bir milletin yaşama iradesini en lâzım olduğu bir anda kendi nefsinde yaratıcı bir kudret halinde hazır bulabilmek ve bir ocaktan, merkezi bir yıldızdan dağılan aydınlık gibi, onu tam zamanında etrafa dağıtabilmek için, ilkin o milletin içinden yetişmek, sonra da bütün ömrünce onu yaşamak tabii şarttır. Bizzat kendisi :

«Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurdun bağrından çıktığımız Türk Milletinin ve bir de milletle tarihinin binbir fâcia ve ıstırap kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir.»

Derken bunu söylemiş oluyor.

Artık ATATÜRK'ün ne olduğunu anlamak, öğrenmek, bellemek için belirtiler var orta yerde. Edebiyatça lâflardan kurtulmuş, düşünceye, bilimsel yönetime dayalı incele-

Yazan: Prof. Dr. Ahmet KILIKBAY

meler dönemine girmiş sayılırız. Bu sevinilecek bir girişimdir. Sanırım ki, bu çalışmalar, bunları izleyecek bundan sonraki çalışmalarıdır ki, topluma, yeni kuşaklara Atatürk'ü doğru tanıtacak, anlatacaktır. Gerçek bir ATATÜRKÇÜLÜK de, bu temel üzerine kurulacaktır.

Atatürk, yurt bütünlüğünün, ülkü birliğinin ve ileri hamlelerin bayrağı olarak gönüllerimizde yerleşmiştir. Bu bayrak; ilerlemek, kalkınmak, medenileşmek ve modern Türkiye ülküsünün timsali olarak ebediyen dalgalanacaktır.

Büyük adamların belirli özelliği, düşünce özerkliği, olayları müşahade etmek ve bu müşahadelerden doğru dürüst sonuçlar elde etmek, yani gerçeklikte görülür.

Atatürk, ülkülerinin gerçekleşmesini Millî Eğitimde ilerlemekle mümkün olabileceğine işaret etmiştir.

Bizim Millî Eğitim planımızın felsefesi bellidir. Hedefine gelince, çocuklarımız için gelecekte ne türlü bir insan mutluluğu, nasıl bir millî refah hayal ediyorsak Maarif'imize o türlü bir yön vermemiz tabiidir.

Bize göre, eğitimimizin millî hedefleri de, Büyük Kumandan ve Devlet adamı, Kılıç ve Kalem sahibi, büyük eğitimci, yazar ve yazardan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün nutuklarından başlayarak kanunlarımızda ve programlarımızda ifadesini bulmuştur. Çünkü Atatürk'ün hedefi olan ileri, mamur Türkiye'nin anahtarı öğretmenlerimizin elindedir. Öğretmenlerimiz de bu cümleden mülhem olmak üzere, ellerine okutulmak-eğitilmek üzere tevdi ettiğimiz çocuklarımıza, en iyi kültürü vermek; eğitmek, ülkemize yararlı evlâtlar yetiştirmek mecburiyetindedirler...

İkbal KARADUMAN
Yönetim Kurulu Başkanı

VATAN

KONSERVE SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
1. Ulus Sitesi, Hayat Apt. 47/18, Etiler-İstanbul/ Turkey
Tlx: 26476 mlt tr. ☎ 63 59 69 - 65 72 78-81

Atatürkçü Gençlik

Prof. Dr. Yılmaz ALTUĞ

Ey Türk Gençliği;

Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur.

ATATÜRK

Atatürk, 16 Mayıs 1919 tarihinde İstanbul'dan, Bandırma vapuruyla hareket etmiş, 19 Mayıs 1919 günü saat 8.00 de Samsun'a çıkmıştır.

«Bu gemi ümit yüklü, inan yüklü, hız yüklü, içinde bu vatanın derdiyle yanan bağır, kurulacak yarını düşünen baş geliyor.»

İşte o uğurlu gün, Gazi Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkarak tutuşturduğu hürriyet ve İstiklâl meş'alesi bütün Anadolu'yu sarıyordu.

Artık, Atatürk Türk Milletinin arasındaydı. Kurtuluş ülküsü doğmuş, Milli Mücadele başlamıştı. 19 Mayıs 1919 da Samsun'da başlayan ve 9 Eylül 1922 de İzmir'de tamamlanan Büyük Kurtuluş Zaferi, Türk Milletinin tarihinde, Türklüğün kaderini değiştiren mutlu, sevinçli ve unutulmaz birer milli âbidelerdir.

19 Mayıs günü, Türklüğün yeniden dünyaya gelişinin mutlu yıldönümüdür...

Atatürk, bu mutlu günü Gençlik ve Spor Bayramı olarak gençliğe armağan etmiş ve her fırsatta gençliğe olan inancını samimi duygularla belirtmiştir.

«EY TÜRK GENÇLİĞİ

BİRİNCİ VAZİFEN TÜRK İSTİKLÂLİNİ, TÜRK CUMHURİYETİNİ İLELEBET MUHAFAZA VE MÜDAFAA ETMEKTİR. MEVCUDİYETİNİN VE İSTİKBALİNİN YEGÂNE TEMELİ BUDUR.»

Atatürk, yaptığı devrimlerle ve ortaya koyduğu ilkelerle Türk Milletinin bir rehberi, çağdaş düşüncenin temsilcisi olmuştur. Atatürk ilkeleri bir duygu, bir heyecan eseri olmaktan çok, akıl ve mantık eseridir. Atatürk, yalnız düşünce değil, aynı zamanda aksiyon adamıydı.

«BİZİM AKIL, MANTIK VE ZEKÂ İLE HAREKET ETMEK ŞİARIMIZDIR.» buyurmuşlardır.

Atatürk devrimlerinin ve reformların tam anlamıyla yürümemesi Atatürk'ün sembollükten çıkarılıp sadece resmi bir seremoni durumuna getirilmiş olmasındandır. Yani, Atatürk adı ancak kanunla korunacak hale gelmiştir. Aşırı sağcılar ve solcular Atatürk düşmanlığında elele vermişlerdir. Atatürk'ü tanımayan kimseleri de peşlerinden sürüklemekteirler. Bu da eğitim sisteminin bozulduğundan ileri gelmektedir. Bir liseli genç, meselâ bir başka milletin istiklâlini bizim kurtuluş savaşımızdan daha iyi bilir. Üniversitede Devrim tarihi'nin dershanesini ve profesörlerini bile tanımayan gençler, bir gecede çalışarak ertesi gün bu dersin imtihanını verirler.

Bugün kimi Turan'ı, kimi Kâbe'yi, kimi Moskova'yı sayıklar. Milli duyguyu, vatan sevgisini bir yana itip yabancı ideolojilere âlet olmaktadır. İşte Atatürk anlaşmazlığının ve devrimlerin kökleşemeyişinin ve reformların geri kalışındaki sebeplerin Atatürk'ü tanıtamadığımız içindir. Bu yüzden aldatılanları aldatanların elinden kurtarıyoruz - Atatürk'çülük bir ideoloji softalığı değil, bir idealdir, prensipler sistemidir. Bir ideoloji gibi yolu tıkalı değildir. Çünkü devrimcidir.

Atatürk ilkeleri bizim yolumuza ışık tutmuştur. Bütün aşırı akımlara karşı milletin dikkatini çekmiş mutedil kalmanın bilincini Türk milletine aşılamağa çalışmıştır.

Birlik ve beraberlik ruhunun perçinleşmesi ve milli birlik ve bütünlüğümüzün korunması için her fırsatta telkinde bulunmuştur. O, her zaman, her yerde ve her hamlede «Türk milletini, Türk gençliğini» düşünmüş, milletin refah ve mutluluğu için hayatını vakfetmiştir.

«EY YÜKSELEN YENİ NESİL, İSTİKBAL SİZİNDİR. CUMHURİYETİ BİR KURDUK, ONU YÜKSELTECEK VE DEVAM ETTİRECEK, SİZLERSİNİZ.»

Bu veciz sözlerde, görevlerimizin hedefi çizilmiş ve gösterilmiştir. Onun izinde gitmek, bıraktığı kutsal emaneti korumak, ülkemize içten ve dıştan gelen tehlike karşısında, milli birlik ve bütünlüğümüzü korumak mecburiyetindeyiz!

ATATÜRK'ÜN YAŞAYIŞI

Prof. Dr. Altan ÖKE

Atatürk çocukluğundan beri temizliğe ve iyi giyinmeye meraklı idi; bazı sıcak günlerde iki, üç defa yıkandığı olurdu. Harp esnasında en sıkışık cephelerde bile ne yapıp yapmış, mutlaka hergün yıkanabilecek bir yer sağlamıştır.

Kendisine her çeşit elbise yakışır, bilhassa üniforma... Yemek meraklısı değildi, sabahları bir şey yemez, yalnız bir kahve ve sigara içerdi.

Öğle yemeklerini bazan sadece bir dilim ekmekle bir bardak ayran veya limonata teşkil ederdi, ekmeği, uzun uzun parçalar halinde doğrar, bardaktaki ayran veya limonataya batıra batıra yerdi. Sevdiği ve istediği sayılı yemeklerin başında sade yağlı kuru fasulye (buna kendisi yağlı fasulye derdi) ve pilâv gelirdi. Bunlar mutfakta daima hazır bulundurulurdu. Geceleri, çok geç kaldığı zamanlar, fasulye ve pilav yer öyle yatardı.

Bunlardan başka yağ ve yumurta ile ezilmiş beyaz peynirden yapılan bir nevi omleti etli taze bamyayı ve meyvelerden kavunu se-verdi.

Erken veya geç, uykudan uyanır uyanmaz derhal kalkar, odadaki geniş koltuğuna bağdaş kurar, bir taraftan getirilen kahve ile sigarasını içerken, bir taraftan da günlük gazeteleri gözden geçirirdi. Ondan sonra banyoya girer, traş olur, yıkanır ve derhal giyinerek ya gezmeye çıkar, yahut okumaya koyulurdu.

Yatak odasında uzun müddet kalmak itiyacında değildi, pijama kullanmazdı, beyaz keten entari ile yatar, yataktan çıkınca üzerine bir ropdöşambır giyerdi. Ancak fazla rahatsız olup da geniş koltuğunda istirahat etmeye mecbur olduğu zamanlar pijama giydiği olurdu ki, bu da pek nadirdi, çünkü sıhhatine lüzumu kadar itina etmez, ufak-tefek

hastalıklara aldırılmaz, doktorların tavsiyelerine pek kulak asmazdı. 38 derece ateşle giyinip gezmeye çıktığı ve sofraya indiği çok olmuştur.

Kumardan hazzetmezdi. Kumarcı arkadaşlarını bu iptiladan vazgeçirmeye çalışırdı. Bununla beraber bazı geceler evinde veya davetli bulunduğu yerlerde, vakit geçirmek için, poker oynardı. Fakat sonunda mutlaka ortadaki fişleri harman eder, herkese parasını iade ederdi.

Yine eğlenmek için, pek nadir olarak arkadaşları ile tavra oynadığı da vakidir.

İçki olarak rakıyı tercih ederdi. Başka içki sevmezdi.

ATATÜRK'ÜN YAZDIĞI YEGÂNE ŞİİRİ

Şiir kelimelerin musikisidir. Bu musikide çok zaman gerçeği his ve hayalle yoğrulmuş olarak buluruz. His ve hayal ise her insanda vardır; bu sebeple okuyup yazma öğrenmemiş olanlar arasında bile ölçsüz söz söyleyenlere rastlamak güç değildir. Aydınların ise birçokları bilhassa gençlik çağlarında şiirle meşgul olmuşlardır. Büyük romancıların, büyük makale ve fıkra muharrirlerinin ilk eserleri hemen hemen manzumelerdir. Hüseyin Karahan'ın kitabına göre Mustafa Kemal Atatürk de şiir yazmak hevesini duymuştur.

Mustafa Kemal Atatürk'ün ele geçirildiği iddia edilen tek şiiri şudur :

«Gafil, hangi üç asır, hangi on asır?
Tuna ezelden Türk diyarındır,
Bilinen tarihler söylememiş bunu.
Kalkıyor örtüler, örtülen doğacak,
Dinleyin sesini doğan tarihin,
Aydınlıkta, karaltı, karaltıda şafak.
Yalan tarihi gömüp doğru tarihe gidin...

★ ★

Asya'nın ortasında Oğuz oğulları,
Avrupa'nın Alplerinde Oğuz torunları,
Doğudan çıkan biz, Batıda yine biz;
Nerde olsa, ne olsa kendimizi biliriz.
Hep insanlar kendilerini bilseler,
Bilinir o zaman ki, hep biriz.
Türk sadece bir milletin adı değil,
Türk bütün adamların birliğidir.
Ey birbirlerine diş bileyen yığınlar,
Ey yığın yığın insan gafletleri,
Yırtılsın gözlerdeki gafletten perde,
Hakikat nerede?..»

Bu manzume Atatürk'ün Türk tarihine ve dolayısıyla dünya tarihine mahsus görüş ve anlayışını hatırlatmaktadır. Onun tarih görüşü vakıa 1930'dan sonra ve ilk Tarih Kurultayında belirtilmişti; manzumenin ne zaman yazıldığı hakkında bilgi olmamakla beraber 1925-1930 seneleri arasında kaleme alındığı iddia olunabilir; lakin Atatürk genç yaşından beri Türk milletini selâmete ulaştıracak ilmi, içtimai ve siyasi çareleri araştırdığı, bu konularda çok zihin yorduğu için daha evvel yazılmış olması da mümkündür, bu manzume bir defa daha açıklıyor ki, büyük bir asker olan Atatürk ancak müdafaa zarureti karşısında savaşçıdır. Hakikatte ise barışa âşıktı, bütün insanlar arasında kardeşliğin kurulmasını samimiyetle arzu etmektedir; fakat o kadar «Türk»tür ki, insanlığın as-

lını Türk ırkına bağlamaktan da kendini alamamıştır.

Aynı kitapta Mustafa Kemal Atatürk'ün meşhur Fransız şairi Varlaine tarafından yazılan «La Vie — Hayat» başlıklı şiirini de Sofya'da ateşemiliterken tercüme edip Salih Bozok'a gönderdiği açıklanmaktadır. Tercüme şöyledir :

«Hayat kısadır :
Biraz hayal,
Biraz aşk,
Ve sonra Allahaismarladık...
Hayat boştur :
Biraz kin,
Ve sonra Allahaismarladık...»

Atatürk'ün Fransız edebiyatında sayısı pek çok olan güzel şiirler arasından bu şiiri seçmiş olması dikkate layıktır. Belki o zaman bu şiirin kendi hayatına ve hislerine tercüman olduğunu sanıyordu, fakat sonra imkânlarından ve fırsatlardan o kadar kahramanca ve mükemmel bir şekilde faydalanmasını bildi ki, bütün hülyaları ve ümitleri hakikat oldu, tereddütsüz :

— Mesudum!..

Diyebildi.

Atatürk yalnız askerlik, siyaset gibi anlamlarda değil, dünya edebiyatında da pek önemli bir şahsiyettir; onun vecizeleri başlı başına bir kitap tutar, onun nutuklarındaki sürükleyici, heyecan verici ve inandırıcı üslûba pek nadir kimselerde rastlanır! Onun yalnız «Türk gençliğine hitabesi» bile edebiyat tarihlerinde yer almasına yetecek değerdedir. O sözlerle sanki yalnız Türk gençliğine değil, bütün hürriyet ve istiklâl hasret çeken milletlerin gençliklerine hitap etmektedir. Nitekim o milletler Atatürk'ü örnek tutmakta, birer ikişer hürriyet ve istiklâllerine kavuşmaktadırlar.

Mahkûm milletlerin milli hürriyet için kan döktükleri şu günlerde Atatürk'ün yasını daha derinden hissetmekteyiz.

Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.

N.Bülent Kocaaydın
ETİ Biskülleri ve ETİMEK İşletmeleri
Genel Müdürü

Telefon : 10402 — 20647
Ev : 20313 — ESKİŞEHİR

VAPUR ACENTELİĞİ

ÖMER ZAIMOĞLU

CUMHURİYET CAD.
NO. 279/2-3
HARBIYE - İSTANBUL

TEL. : 4102 17 (4 HAT)
EV : 49 73 79 - 49 98 70
TELEX : 22 826 a-b KINY/TR
TELG. : TANKERS-İSTANBUL

Atatürk'ün bilinmeyen hatıra defterinden parçalar

Yazan : Prof. Dr. Âfet İNAN

Atatürk'ün zaman zaman hatıralarını not ettiğini ve bunları muhtelif defterlerde topladığını biliyoruz. Fakat bu defterlerin şimdi nerede ve kimlerin elinde olduğu maalesef bilinmiyor. Meselâ 1917 yılında Vahdeddinle yaptığı Almanya seyahatinden dönüşte hastalanmış ve tedâvi için Kalspad'a gitmişti. Orada bulunduğu müddetçe çeşitli konular üzerindeki duygularını ve hatıralarını beş defterde toplamıştır.

Atatürk tuttuğu bu hatıra defterlerini, yazılışından tam sekiz yıl sonra açıklamıştır. 1925 senesi Ocak ayının üçüncü günü Çankaya'daki köşkte yapılmış olan bir sohbet toplantısında Atatürk bu defterlerden bazı pasajlar okumuştur. O günkü toplantıda Sait, Şükrü Naili, Ali Hikmet paşalardan başka Salih (Bozok), Ruşen Eşref, Nuri, (Conker), Tahsin, Behiç, Mahmut Esat ve Hakkı Tarık beyler de vardır. Merhum Hakkı Tarık Us'un naklettiğine göre Atatürk bu defterlerde muhtelif olaylara temas etmekle beraber okuduğu romanların tahlil ve kritiklerini dahi yapmıştır. O'nun çeşitli konulardaki davranış ve görüşlerini tesbit eden ve millî tarihimiz için olduğu kadar Ata'nın biyografisi için de büyük değer taşıyan bu defterler maalesef kaybolmuştur. Bu hâdise hakkında Sayın Âfet İnan şunları yazmaktadır:

«Tedavi esnasında General Mustafa Kemal beş defter tutan günlük hatıralar yazmıştır. Türkçe ve Fransızca olarak yazılmış olan bu defterleri, 1931 yılında Atatürk'ün kü-

tüphanesinde bulmuştum. Onları bu sıralarda Cumhuriyet tarihini, Tevfik Bıyıkoglu ile beraber hazırlamakta olan Dr. Reşit Galip Beye tetkik edilmek üzere vermiştim. Sonra bu defterleri ve diğer bazı vesikaları Atatürk bana saklamam ve ileride izahlarıyla beraber neşretmek üzere verdi. Bunlar hakkında bazı izahları da bizzat bana anlatmıştı ve «Neşredilecek zamanı sen takdir edersin» demişti.

Tahsil için İsviçre'de bulunduğum yıllarda, bu defterler Çankaya Köşkündeki büromda kilitli idi. Atatürk'ün ölümünden sonra bana verilen kitap ve yazıların arasında maalesef bunları bulamadım.

Sayın Âfet İnan'ın bu ümidinin henüz tahakkuk ettiğini sanmıyoruz. Bu vesile ile şurasını da özellikle ve önemle belirtelim ki tarihin malı olan bu defterlerin açığa çıkarılması hususunda hükümet olarak hemen teşebbüse geçilmeli ve tahkikat açılmalıdır.

Bu defterlerden başka Yalova Kaplıcalarındaki köşkte Atatürk'ün çalışma odasındaki büyük masanın gözünde duran ve içinde günün olaylarıyla ilgili pek dikkate değer notlar bulunan bir defter daha vardır ki bir demirbaş tesbiti sırasında bu satırların yazarı tarafından görülmüştür. Bu defter de sonradan yok olmuştur.

Şimdi tekrar Atatürk'ün beş defterden hatıralar naklettiği geceye dönüyoruz:

Atatürk o gece, bu beş defterin dışında

HACILAR ELEKTRİK SANAYİ TİCARET A.Ş.

Erol Kaya

İst. Şb. Muhasebe Müdürü

Bankalar Cd. Zafer Han
No. 75 - 77 Karaköy - İstanbul
Tel: 49 49 85 - 49 52 42 - 43 14 23
44 16 32 - 49 33 60

Taksim Lamartin Cad. Hasko İş Merkezi
No. 34/8

İSTANBUL

HASKO
İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

ASİL ALPAN

Yönetim Kurulu Başkanı

☎ : 150 47 92 - 150 47 93
Telex : 24903 Asha Tr.

bir başka defterden bazı notlarını da okumuştur. Sadece üç günlük intibaları içine alan bu notlar Konya'da ve hemen o günlerde tutulmuştur. Bu yazıların, 1925 yılında basındaki muhalefete karşı uygulamak istediği fikirlerin gerçekleşmesi, hattâ bir müdafaa-name özelliği taşıması bakımından büyük tarihi önemi vardır.

Konya'da tutulmuş olan bu notları merhum Hakkı Tarık, Ata'nın müsaadesini alarak 10 Aralık 1925 tarihli Vakit gazetesinde üç gün üstüste neşretmiştir. 15 Aralık 1925 tarihli Vakit gazetesinde de bu notların orijinalinin fotokopisini yayımlamıştır.

Bu notlar o tarihten bugüne kadar hiçbir gazete ve dergide yayımlanmamış ve hiçbir vesile ile bunlardan bahsedilmemiştir. Bu notların böylesine unutulup gitmesinde bu tarihe ait Vakit gazetesi koleksiyonlarının kütüphanelerimizde bulunmayışı da âmil olmuştur.

Şu halde neşrettiğimiz bu hatıraları yeni neslin (hattâ eskilerin) bilgisine sunmak şerefi Tarih-Cografya Dünyası delâletiyle ilk defa tarafımıza nasip olmuştur.

Bu yazıyı üslup hususiyetini bozmadan yer yer sadeleştirdik.

Atatürk'ün resmî yazılarından bir örnek

Kader birliği yaptığımız Merkezi Devletler grubu mağlûp olmuş, tahtından ve saltanatından başka bir derdi olmayan padişah Altıncı Mehmet Vahidettin, imzalanan Mondros Mütarekesi'nin karşımızdakilere tanıdığı hakla vatanın stratejik noktalarının işgaline baş eğiş, ordumuzun silâhları alınmış, çeşitli iç ihtiraslar ve ayrırcı fikirler milli birliği zedelemiş, dünya yüzündeki son müstakil Türk devleti de yok olmak tehlikesinin uçurumuna yuvarlanmak üzere idi. Mirliya Mustafa Kemal Paşa, bu acı ümitsiz şartlar içinde Dokuzuncu Ordu müfettişi olarak 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıktı. Erzurum ve Sivas kongrelerini topladı, milletin ümit ve onurunu ayaklandırdı. Zaferlerin neticesini tehlike-de gören galipler, O'nun derhal harekettten

alıkonulmasını istediler. İstanbul, bu haccete de boyun eğdi: Evvelâ O'nun ana sütü kadar helâl olan rütbelerini aldılar, daha sonra da hain ilân ettiler ve katline fetvâ verdiler. O da, milletin sinesine bir fert olarak çekildi. Aşağıda, 8 Temmuz 335 (1919) tarihinde bütün vatana yazdığı bildiriye okuyorsunuz:

Mustafa Kemal'in millete tebliği: «Mübarek vatan ve milleti parçalanmak tehlikesinden kurtarmak, Yunan ve Ermeni amiline kurban etmemek için açılan mücahede milliyet uğrunda milletin beraber serbest surette çalışmaya sıfatı resmiye ve ekseriyem artık mâni olmaya başladı. Bu gayeyi mukaddese için milletin beraber nihayete çalışmaya mukaddesatım namına söz vermiş olduğum cihetle pek âşıkı bulunduğum silk-i celil-i askeriye bugün veda ve istifa ettim. Bundan sonra gaye-i mukaddese-i milliyemiz için her türlü fedakârlıkla çalışmak üzere sine-i millete bir ferd-i mücahit suretiyle bulunmakta olduğumu tamimem arz ve ilân ederim.

Abdullah Çakır
SHIPPING AGENCY

BESİM BALÇIÇEK
İdare ve Personel Müdürü

Telephone Office 12410
14020
21825
21826
Home : 13811
17621

GÜZEL HİSAR CAD. No. 24 TRABZON

Telex 83140 YÜZC TR.

NET[®]
HOLDING A.Ş.

Şerefefendi Sok. No: 36 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 26 50 37 - 27 54 12 - 27 63 00 - 27 48 82 - 27 84 77 Ev: 64 78 83
Telex: 23264 Acı Tr.

Atatürk ve Devrimler

Toplum hayatında yeniliğe doğru bir atılım, bir silkinme, eskileri yıkıp daha iyi ve ilerici görüşlere açılma şeklinde açıklanabilen Devrimler. Türk toplumuna gerçek anlamda, Atatürk'le birlikte girebilmiştir. Daha önceleri, Osmanlı tarihinde görülen yenilik hareketleri yüzeyde kalmaktan öteye gidememiş, köklü bir

değişikliğe cesaret dahi edememiştir. Bu konuda Atatürk'ün kendi görüşlerine göz atarsak Ulu Önder şöyle açıklar Devrim'i :

«1. Mevcut müesseseleri zorla değiştirmek demektir.

2. Türk milletini son asırlarda geri bırakmış olan müesseseleri yıkarak yerlerine, milletin en yüksek medenî icaplara göre ilerle-

mesini temin edecek yeni müesseseleri koymuş olmaktadır.»

Atatürk'e göre devrim, gerçeği göremeyenlerin, yanlış ve köstekletici hurafelere bağlı insanların oylarıyla hiçbir zaman yapılamaz. Bu konudaki düşünceleri aynen şöyledir: «Hiçbir iyi inkılâp, hakikati görenler dışında ekseriyetin reyine müracaatla yapılamaz.»

Atatürk'e göre devrimlerin gayesi, Türkiye Cumhuriyeti halkını modern ve olgun bir topluluk haline getirmektir. Yine Atatürk'ün sözleriyle devrimlerin amacı: «Türkiye Cumhuriyeti Halkını tamamen modern ve bütün mana ve şekliyle olgun bir topluluk haline getirmektedir.»

Bütün bu görüşlerin ışığında inceleyeceğimiz Atatürk Devrimleri'nin bir başka özelliği ise, gelişen zamanla birlikte daima daha ileriye götürülmesi gerektiği inancına sahip bulunmasıdır. Atatürk, Gençliğe Hitabe'sinde «Cumhuriyeti biz kurduk, fakat onu yüceltecek ve devam ettirecek sizlersiniz.» cümlesiyle de bunu vurguluyordu.

AKİF YÜKSEK
(GENERAL MANAGER)

RISTRANS
INTERNATIONAL TRANSPORT
ORGANISATION INC.

DENİZCİLER Caddesi
Antakya - İskenderun kara yolu üzeri No: 10
İSKENDERUN
Telf: 68256 - 68184

Coşkun Cumbul
Genel Müdür Muavini

23772 - 23773
21699 - 14287
Ey : 23974

A.S.F. Yalova yolu 9. Km. BURSA

Bayram Meral
GENEL BAŞKAN

TÜRKİYE YOL - İŞ FEDERASYONU
İzmir Caddesi No. 22/6
Tel : 25 01 73 - 17 37 77 - 18 05 95
ANKARA

Atatürk nasıl bir kişi idi?

...Sivil giyimli, orta boylu, zayıf ve sarışın bir zattır. Gazetelerde gördüğümüz resimler hiç birine benzemiyor. Hepsinden daha sevimli, daha canlı, daha müstesna bir simadır. Yüzü renk ve hudut itibariyle bir tunç parçası üzerine oyulmuş bir eski madalyonu andırır. Elmacık kemikleri çıkık, ağız kemikleri kuvvetli ve alnı serttir. Kısık ve sıcak bir sesle konuşuyor, mavi gözleri muammalı nazarlarla bakıyor, vücudunun kıvılcıkları genç bir parşın kıvılcıkları gibi sevimli, munis bir tarzda haşın ve çeviktir.

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

...Gözbebekleri en garip ve esrarengiz maddenlerden yapıma bir çift gözün, mavi, sarı, yeşil ışıklarla aydınlattığı asabi bir yüz. Yüzde, alında, ellerde bir sıhhat ve bahar rengi... Muntazam taranmış, noksansız, sarı genç saçlar.

Ahmet HAŞİM

...Vücutta kuvvetli yapılı ve orta boyludur. Gözleri mavidir ve bunlarda çelikten bir ışık parıldar. Duyguları konuşurken değil, susarken kendini gösterir. Ateşli ve gayretli bir mizacı vardır ve sadık bir dosttur.

Herbert SIDEBOTHAM

...Mustafa Kemal Paşa'nın siması Rambrandtvari bir tablo mevzuunu andırıyordu. Işıklarla gölgelerin dalgaları arasında sebat, tevekkül, vekâr, mulâyemet, huşunet, saffet zekâ. Bütün bu zıt şeylerin toplandığı sarışın ve sevimli bir yüz.

Ruşen Eşref ÜNAYDIN

...Kadınların çoğu sanırım Paşa'nın yüzünün yanık rengini beğenirlerdi, ama O'nun delici, sert bakışı, insana, söylenecek şeyi hemen ve sessizce söyleyip gitmenin en iyi davranış olacağını hatırlıyor gibiydi. Ciddi ve hayat dolu olmasına karşılık tatlı bir sesi var. Fransızca'yı çok iyi kullanıyor. Türkçede bir söz ustasıdır.

...Hâfızası, hâyühûy içinde geçen karmakarışık ve kalabalık bir gecenin en küçük vaka-

larını ve konuşmalarını ertesi akşam teferuatı ile anlatabilecek kadar kuvvetliydi.

Falih Rıfki ATAY

...Kendisini bir defa bile traşsız, rahatsız olduğu vakit velev pijaması da olsa, üstüne başına titizce itinasız görmedim. Hafife alınmak, aşağıda ve altta görünmek, kolayca tenkit edilecek kusurları ve eksikleri bulunmak, hele gü-lünç olmak pek korktuğu şeylerdi.

Falih Rıfki ATAY

...Mustafa Kemal, ince, zarif ve güzel bir erkekti.

Falih Rıfki ATAY

...Mustafa Kemal'in gergin derili, uzun parmaklı beyaz eli Türk'ün bütün hususiyetleriyle birlikte aynı zamanda hâkim bir vasma da sahipti.

Halide Edip ADIVAR

...Mustafa Kemal Paşa sıcaktan başındaki astragan kalpağı çıkardı. Karşısında büsbütün bir adam gördüğümü sandım. Sarı, ince saçları, kalpak altında göremediğim geniş ve gelişmiş alnını açık bırakıyordu.

Maurice PERNOT

...Yemeklerden omlet, patlıcan, karnıyarık ve bildiğimiz kuru fasulye sevdiklerindendi. Patlıcan karnıyarıklı pilavı birbirine karıştırıp yemeyi pek severdi.

Kılıç ALİ

...Sevdiği şarkı ve türküler arasında «Cânâ Rakibi Handan Edersin», «Vardar Ovası, Vardar Ovası.» ve «Canımı Cânân Eğer İsterse Minnet Canıma» vardı.

Kılıç ALİ

...Sporu severdi. Çoğu zaman hafif jimnastik ekzersizleri yapardı. Son yıllarda ise, kürek çekmek ve yüzme başlıca uğraştığı spordu.

Kılıç ALİ

Komutan ve Devlet Adamı ATATÜRK

İsmail Hüsrev TOKİN

UNESCO'nun 27 Kasım 1981 tarihinde Paris'teki toplantısında Atatürk'ün doğum yılına rastlayan 1981 yılının «ATATÜRK YILI» olarak bütün dünyada kutlanması kararlaştırılmıştı. UNESCO'nun kararlarına paralel olarak yurdumuzda da Atatürk'ün doğum yılını kutlamak üzere hazırlıklara girilmiş, çalışmalara başlanmıştır. Devlet Başkanı Sayın Orgeneral Kenan Evren, 5 Ocak 1981'de kutlama yılının açış konuşmasını yapmıştır. Birçok bilim kuruluşları, özel müesseseler, yıl başından beri, yabancı bilim adamlarının da katılımıyla Atatürk'ün kişiliğini, Türk milletine kazandırdığı eserleri, gerçekleştirdiği inkılapları yeniden tanıtan, yeniden hatırlatan semirnerle, konferanslar tertiplemektedir.

Yeniden tanıtan, yeniden hatırlatan dedim. Geriye bakarsak, Atatürk'ün unutturulması, millet hafızasından silinmesi yolunda yoğun bir faaliyet görürüz. Sağlı - sollu ideolojiler, bu yolda beraber yürümüşlerdir. Atatürk'ün inkârda, O'nu unutturmak gayretinde iş birliği yapmışlardır. Büyük Önderin yer yer büstleri kırılmış, heykellerine saldırılmış, okulların bir çoğunda bazı resmi dairelerde resimleri kaldırılmış, hakkında hakaretler savrulmuş, adının ağıza alınmamasına çalışılmıştır. Anıt-Kabri işe, ancak resmî bayramlarda resmî bir yükümlülüğün yerine getirilmesi için ziyaret edilmiştir. Bazı sol akımlar da Atatürk'ün, Atatürkçülüğü evirip çevirerek kendi ideolojilerine göre yorumlamaya çalışmışlardır.

Bu olaylar karşısında 100. doğum yılı, Atatürk'ün özellikle Türkiye'de yeniden doğuşu, yeniden hatırlanışı yılı olacaktır. Bu hatırlamanın bu yıla münhasır kalmaması, Atatürkçülüğün Türk milletine özgü, Türk milletinin hayat şartlarını değiştiren bir düşünce ve aksiyon sistemi, aynı zamanda dünya üzerindeki Milli Kurtuluş Savaşlarının ilk öncüsü ve örneği olduğunu anlatan, açıklayan bilimsel çalışmaların kesintisiz sürdürülmesi gereğine inanıyorum.

Atatürk'ü inkâr edenlerin, O'nu unutturmak isteyenlerin karşısında Atatürkçülüğü benimseyerek savunan bir aydınlar topluluğunun bugüne kadar oluşmamış bulunduğuna bilhassa dikkati çekmek isterim. Sağlı-sollu akımlar, bu boşluktan yararlanarak kendi ideolojilerini serbestçe yapmak imkânını bulmuşlardır. Atatürkçülük adını verdiğimiz Türk Milli Kurtuluş ve İnkılâp hareketinin doğuş sebepleri, felsefesi, bilim ve sanat alanlarında işlenmeden kalmıştır. Düşünce sistemi olmayan inkılapların geçici coşkunluklar yaratmaktan ileri gidemeyeceği unutulmamalıdır. İnkılâpların millet gönlünde bir man halinde kuşaklar boyunca diri kalmasını yabancı ideolojilerden korumasını ancak inkılâbın felsefesini benimsemiş inkılâpçı aydınlar sağlayabilir.

Alman düşünürlerinden Max Scheler, tarihi oluşun ortasında şahsı merkezler bulunduğunu söyler. Devlet adamını, şahsiyetinin gücü ile toplumu, mensup olduğu milleti belirli ideallerin gerçekleştirilmesine yönelten bir enerji merkezi olarak görür. Başka bir düşünür de, devlet adamını, gayet şahsî ve bir defaya mahsus bir dümen kırmasıyla yaklaşmakta olan bir alay şemati bir anda kesin zaferlere çevirmek kudretini gösteren adam olarak tanımlamıştı.

Atatürk de, Türk milletinin üzerine çöktürülmek istenen şemati bulutlarını büyük bir komutan, gerçek bir devlet adamı ustalığıyla dağıtmış, özgür ve bağımsız bir Türkiye yaratmıştır. Atatürk, orduları sevk ve idare sanatının yanında, devleti yeniden inşa etmek, Türk devletine ve toplumuna uygarlık düzenine uygun bir düzen vermek gibi büyük bir yaratıcılık sanatı göstermiştir.

Atatürk, şahsında komutanlıkla devlet adamlığı vasfını en mükemmel şekilde ahenkleştirmişti. Bu ahenk de Türk inkılâbının tükenmez kaynağı olmuştur. Bir millet, tarihinde ancak bu gibi değerleri verebilmek kudretine sahip olduğu takdirde özgür yaşar, büyük milletler sırasına girer.

TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

Atatürk'ü kızdıran söz: ATAM

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

Vali Dr. Reşit Caddesi'nin 61 numaralı apartmanının 2 numaralı dairesinin zilini çaldığımız zaman, kendimizi birden tarihin derinliklerine gömülmüş zannettik. Önce misafir odasına alındık. Duvarlar Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve eşinin yağlıboya portreleriyle süslüydü. Minyatürler, bu süsleri tamamlıyordu. Birkaç dakika sonra Karaosmanoğlu, bizi kabul etti.

Cumhuriyetin 50. yılının arefesindeydik. Karaosmanoğlu, Millî Mücadelenin başından itibaren Ankara'da bulunmuştu. İkinci Meclis üyesi olarak, Cumhuriyetin ilânında oyu olan insanlardan biriydi. Onuncu yıl dönümünde de, Atatürk'ün yakınları arasında o günkü heyecanı yaşamıştı.

Türk edebiyatında yeri ve siyasî hayatımızda rolü olan Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na şu suali sorduk :

— Cumhuriyetimiz 50'nci yılına geliyor. Onuncu yılı bilen biri olarak o günleri anlatır mısınız?

— Hani şu meşhur «Ne Mutlu Türküm Diyene!» sözünü söylediği Büyük Nutkun bayramını mı?

— Evet.

— O günden hatırladığım tek şey, Atatürk'ün hem çok heyecanlı, hem de çok sevinçli olduğudur. Nutkunu hazırlamıştı. Konuşma gününden bir gece önce İsmet Paşa'yı, Falih'i (Falih Rifkî Atay) ve beni çağırdı. Nutku okudu. Atatürk'ün istişare etmek âdetiydi. İsmet Paşa nutku, güzel sanatları bölümünü de ekletti.

Karaosmanoğlu, sanki o günü yaşıyordu. Biraz durdu, gözlerini gözlerimize dikerek sözlerine devam etti :

— Nutku dinlediğimiz zaman çok heyecanlanmıştık, «Ne Mutlu Türküm Diyene» cümlesi, heyecanlanmamızı daha da arttırmıştı.

Karaosmanoğlu, gürleyen sesiyle :

— Ben, size bir şey söyleyeyim mi? dedi. Atatürk, her şeyden önce, büyük bir milliyetçiydi. Türk milletine çok inanırdı. Dünyanın

en büyük milletinin Türkler olduğunu, vesikalarla ispat etmeye çok çalışmıştı.

Yazar, sözlerine şöyle devam etti :

— Bir İngiliz subayı, Atatürk'e o kadar hayrandı ki, bu hayranlığını belirten bir de kitap yazdı: «Bozkurt.» Yazar, kitabında Atatürk'ü gelmiş geçmiş en büyük devlet adamlarıyla karşılaştırıyor. «Şayet Roma devrinde dünyaya gelseydi. Sezar'dan üstün; Fransız ol-

saydı, Napoleon'dan yüce olurdu. Ne yazık ki, çorak bir yerde dünyaya gözlerini açtı ve kaabiliyetsiz bir milletin başına geldi,» diyordu.

Atatürk bu kitabı görünce, çok kızdı. Yazarın, Türk milletini küçük görmesine kızmıştı: «Ben, Türküm, Türk milleti, nice Atatürk'ler yetiştirir,» diyordu.

Konuşmamız sırasında Karaosmanoğlu, Atatürk'ün kendisine bu soyadının verilmesinden sonra, «Atam» diyenlere çok kızdığını belirterek şöyle dedi.

İsminin daima Türk'le beraber söylendiğini duymak, O'nun büyük bir tutkusuydu.

İSTANBUL DENİZ TİCARET ODASI

İSTANBUL CHAMBER OF SHIPPING

SEMİH SOHTORİK
Yönetim Kurulu Başkanı

Dolmabahçe Cad. 4/A Beşiktaş İstanbul Tel. : 60 68 44 - 61 74 69

Atatürk'ün ölmez sözleri

● Bir memleketin bir memleket halkının düşmandan zarar görmesi acıdır. Fakat kendi ırkından, büyük tanıdığı insanlardan vefasızlık, felâket görmesi ondan daha acıdır. Bu kalp ve vicdanlar için onulmaz yarıdır.

● İcabında vatan için bir tek fert gibi yekpare azim ve karar ile çalışmasını bilen bir millet elbette büyük istikbale müstehak ve namzet bir millettir.

● İki Mustafa Kemal vardır. Biri, ben, fânî Mustafa Kemal, öteki milletin daima içinde yaşattığı Mustafa Kemaller idealidir. Ben onu temsil ediyorum. Herhangi bir tehlike anında ben zuhûr ettimse, beni bir Türk anası doğurmadı mı? Türk analar daha Mustafa Kemaller doğurmayacak mı? Feyiz milletindir. Benim değildir.

● Hâdisat ve tecarübü tarihiyemiz bize milleti koyun sürüsü halinde keyfin, arzu ve ihtirasların ve hiçbir suretle tahmin edilemeyen menfaatlerin istihsaline sürüklenmekle mahvını müntic mahiyet inkılâp eden idare tarzlarını artık memleketimizde mahalli tatbiki kalmadığını göstermiştir. Millet hâkimiyetinin bir zerresini dahi âhara terk ve refagatle mucip olabileceği felâketin izmihlâlin, hüsrânın elemi her an kalp ve vicdanında hissetmektedir. Yetişecek çocuklarımız ve gençlerimize, görecekleri tahsil hudud ne olursa olsun, en evvel ve herşeyden evvel

Türkiye'nin istiklâline kendi benliğine, ve millî emellerine düşman olan anâsırla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir.

● Beynelmilel vaziyeti cihana göre bir idealin istilzam eylediği anâsırı ruhye ile mücehhez olmayan fertler ve bu mâhiyette fertlerden mürekkep cemiyetlere hayat ve istiklâl yoktur.

● Anadolu Zaferi, tarih arasında bir millet tarafından tamamen benimsenen bir fikrin ne kadar kâdir ve ne kadar ihya edici bir kuvvet olduğunun en güzel bir misâli olarak kalacaktır.

● Milletimizin, kavi, mes'ut ve mustakâr yaşayabilmesi için devletin tamamen millî bir siyaset takip etmesi ve bu siyasetin, teşkilâtı dahiliyemize tamamen mutabık ve müstenit olması lâzımdır. Millî siyaset dediğim zaman kastettiğim mânâ ve medlûl şudur :

Hududu milliyemiz dahilinde her şeyden evvel kendi kuvvetimize müsteniden muhafazai mevcudiyet ederek millet ve memleketin hakiki saadet ve umranına çalışmak. Alelittâk tuluû emeller peşinde milleti işgal ve izar etmemek... Medenî cihandan, medenî ve insanî muameleye ve mütekabil dostluğa intizar etmektir.

● Bana öteden beri kaydı hayat şartıyla reisicumhurluk ve buna mümasil tekliflerde bulunanlar çok olmuştur. Efkârı umumiye bilmelidir ki bu yoldaki teklifler hoşuma gitmemiştir. Ve gitmez. Benim gayem Türkiye'de yeni Türkiye Cumhuriyetinde millet hâkimiyetini takviye etmek ve ebedileştirmektir. Kaydı hayat şartıyla benim idealimi cidden rencide eden bir mânâda telâkki ederim. Bu noktada şu veya bu tefsirlere giden sözlerin mânâsını beni iyi tanımış olan Türk milleti benden daha iyi takdir eder.

Türkiye Cumhuriyeti

Atatürk'ün eseridir

Atatürk;

Vatanperverliği, cesareti, zekâsı, dürüstlüğü için münakaşa edilmeyen tek kahramandır.

Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu ve bütün dünyanın takdir ettiği, tarihin ender yetiştirdiği büyük bir kumandandır.

Bugünkü Türkiye; O'nun Milletine çalışmalarının, cesaretinin hediyesidir. Bizler O'nun mirasçılarıyız.

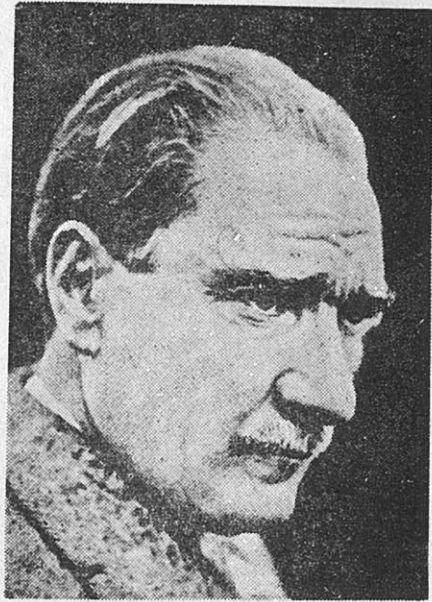
Atatürk yardım görmeden okumuş kendisini yetiştirmiş ve çetin savaşlar yurdu, iç ve dış düşmanlardan kurtarmış, Türkiye'yi medenî ve itibarlı millet yapmak için gerekli inkılâpları yapmış mamur, şerefli bir Türkiye kurmuş ve milletin kendisine verdiği «Atatürk» adını tarihe altın harflerle yazdırtmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Adriyatik kıyılarından Mısır Körfezine ve bütün Arabistan'ın içinde bulunduğu muazzam ülkeden sonra Ana vatanı da düşmanların istilâ ettiği ve güzel İzmir'i kölemiz olan bir milletin işgal ettiği bir zamanda millet için, vatan için padişah yaverliğini bırakarak ilk önce atılanların başında önder ve rehber Mustafa Kemal olmuştur. Vatanı kurtardıktan sonra da ölünceye kadar millet hizmetinde kendisine bir servet yapmadan çalışmış, mütevazî bir hayat sürmüş ve milletin kendisine verdiği hediyeleri yine Dil Tarih Kurumuna dolayısıyla millete bırakmıştır.

Bugünkü büyük fabrikalar Sümerbank, Etibank, İş Bankası gibi birçok tesisleri kurmuş, Ziraat Bankası gibi tesisleri geliştirmiş, devleti millete sevdiren ve modern bir Türkiye kurulması için ne lâzımsa yapmış, yanık bir yurt üzerinde kurulan vatanın asıl temelleri yalnız Atatürk devrinde atılmıştır. Ondan sonra ise yalnız ilâvelerle uğraşılacaktır.

Denizlerde Türk teknesi, yollarda Türk rayı, yabancı sermayenin def'i kapitilasyonların kaldırılması ve nihayet bir milletin kıyafetini, yazısını değiştirmek, işlerini Atatürk başarmıştır.

Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mus-

tafa (Her kim İstanbul'u alırsa Cennet mekân olacak) demiş Fatih Sultan Mehmet bu vasiyeti yerine getirdi. Fakat 477 yıl sonra kâfir orduları tekrar İstanbul'u almakla Peygamberimizin sözünü yeniden yerine getirilmesi müslümanlara vazife oldu. Atatürk yalnız İstanbul'u değil, Trakya ve Anadolu'yu da düşmandan kurtarıp çan seslerini susturan ve yeniden ezan seslerini göklere yükselten ve bütün dünyaya Türk'ü yeniden tanıtan adamdır.

Atatürk, Fatih Sultan Mehmet'in malik olduğu imkânlardan da mahrum olarak her sahada daha büyük bir zafer kazandığına göre elbet de Peygamberin şefaatine nail olmuş O'na da cennet mekân olmuştur.

Atatürk'ü inkâr eden ve takdir etmiyenin asil kanından, Türklüğünden ve ahlâkından şüphe etmek lâzımdır.

Çünkü Atatürk;

BENİM NACİZ VÜCUDUM ELBET BİR GÜN TOPRAK OLACAKTIR. FAKAT TÜRKİYE CUMHURİYETİ EBEDİYETE KADAR YAŞAYACAKTIR.

Buna inanıyoruz, ATA'yı minnetle anıyoruz.

ATA'yı daima seveceğiz ve izinden, yolundan ayrılmıyacağız. Her Cumhuriyet Bayramında, her ölüm yıldönümünde değil her fırsatta inkılâplarını muhafaza edeceğimize ant ediyoruz.

KABRİNDE RAHAT UYU ATAM.

İrade ve fedakârlık kaynağı Atatürk

Cemal YENER

Tâ bütün insanlık derin bir hüznü duymaktadır. Aradan seneler geçtikçe MİLLÎ MATEM, kuvvet ve tazeliğini olduğu gibi muhafaza etmektedir. Atatürk'te bizzat: «İki Mustafa Kemal vardır... Biri etten, kemikten olan ki, fanidir. Öteki maneviyattan ve ruhtan teşekkül eder ki ebedidir» demiştir. Bundan yıllar evvel O'nun altın rengindeki saçlarını hallediği vakur yüzü, ummanları andıran gözleri birdenbire soluverdiği gün ne kadar ağlamıştık... Fakat döktüğümüz bu göz yaşları fani Mustafa Kemal içindi. Ebedî Mustafa Kemal, bir kahramandır. Kahramanlar daima milletin kalbinde yaşarlar. Mustafa Kemal, Türk milleti esir edilmişken onu hürriyete kavuşturmak için bütün kuvvetleri şahsında toplayabildi. Millî iradenin özü oldu... İstikbalimiz O'nun varlığında hayat buldu. O, bunun için millî kahramandır. Mustafa Kemal millî varlığı manevî varlığı bir şuur halinde belirince Türk milletini etrafına topladı, işte bu vaziyet millî birliği doğurdu. İçinde bulunduğumuz dünyanın şu karışık günlerde Atatürk'ü ebedileştiren inkılâpların mahiyet ve kıymetini takdir ederken büyük kur-tarıcıyı tahlil etmeye biz Türkler her millettten daha ziyade mecburuz. İtiraf etmeliyiz ki, Atatürk'ü en çok seven, fakat buna mukabil belki en az tanıyan millet biziz. Atatürk o kadar büyük, dehası o kadar derin ki, kısa zamanda

o kadar çok ve çeşitli işler başarmıştır ki, O'nun şahsiyet ve eserini layıkıyla kavrayıp anlatmak pek güçtür. Herhangi bir yabancıya meselâ bir İngiliz'e bir Amerikalıya, bir Fransız veya bir Hintliye Atatürk kimdir? diye sorunuz... Eğer karşımızdaki biraz düşünmek kabiliyetinde bir insansa alacağınız cevap bizim tahlillerimizden daha etraflı ve daha doğru olacaktır. Atatürk Anafartalardan Çanakkale'nin kurtuluşuna, Dumlupınardan Akdeniz sahillerini gören bir askerden, emsalsiz bir kumandanandan ibaret olsa idi insanlık tarihinde yine bir benzerine tesadüf edemezdik. Çünkü o, hadiselerin yarattığı bir insan değil, bilâkis hadiseleri, devirleri ve devrimleri yaratan eşsiz bir varlıktır. İnebolu'daki tarihi hitabesinde (Dağlar delen, semalara pervaz eden, yıldızlara kadar her şeyi gören medeniyetin müvacehi kudret ve ulviyetinde kurunu vustayı zihniyetlerle yürümeye çalışan milletler maf olmaya mahkûmdurlar) diye Atatürk, ta başlangıçtan beri milletin bütün kudret ve meziyetleri ile birlikte zaafalarında gayet iyi gördü ve birbirini takip eden teşebbüsleriyle bu zaafaları tamamen ortadan kaldırdı. Atatürk'ün hayatı efsaneler gibi uydurulmuş harikalar, değil, hakikat olmuş, hayata geçmiş ve ilelebet yaşayacak vakalarla doludur. O, büyüklüğünü şöretini tesadüfe borçlu olmayan eşsiz bir kumandan ve ender bir devlet adamıdır. Atatürk, şevk, ümit, irade ve fedakârlık kaynağıdır. Türk Milleti büyük tehlikeler karşısında dün nasıl onun etrafında toplanmışsa bugün de manevî varlığının etrafında aynı imanla toplanmış bulunuyor. Birlik ve beraberlik andımızı bugün her zamankinden daha kuvvetle tekrarlıyoruz. Büyük Atatürk'ün ölümünden sonra her geçen yıl bize onun meçhul bir cephesini daha öğretiyor, o sonsuz âleme göç etmiş fakat milletini öksüz bırakmamıştır.

URASNAFIMPORT

Atilla Uras

Millî Mücadele ve yeni Türk Devleti

Yazan: Prof. Dr. K. Fafuk TİMURTAŞ

Atatürk'ün milliyetçiliği, Türk milletini birlik, bütünlük ve beraberlik içinde görme idealiydi.

Millî Mücadele ve Yeni Türk devletinin ilk yıllarında Yurttaş için medenî bilgiler kitabının hazırlanmasıyla bilhassa meşgul olmuş, Millî Prensipleri «Ders kitaplarına» da yerleştirmiştir.

Milletin tarifini şöyle yapıyor: «Zengin bir hatıra mirasına sahip bulunan b-Beraber yaşama konusunda istek gösteren ve müşterek arzuda samimi olan, c-Ve sahip olunan mirasın muhafazasında beraber devam hususunda iradeleri müşterek olan insanların birleşmelerinden meydana gelen topluluğa millet adı verilir.»

Atatürk millet tarifi konusunda «KÜLTÜR BİRLİĞİ» ilkesini esas almıştı. «Bir harçtan olan insanlardan mürekkep cemiyete millet denir dersek milletin en kısa tarifini yapmış oluruz.» diyordu.

Atatürk milliyetçiliği ise şöyle tarif eder:

«Türk milletini sevmek, yüceltmek ve yükseltme hareketini benimsemek, gerek fikri alanda, gerekse hareket bakımından o yolda yürümektir.»

Büyük Önder yine bir başka millet tarifi daha geniş anlamıyla şöyle yapmaktadır: «Millet - Dil, Tarih, Kültür ve Ülkü bağları ile birbirine bağlı vatandaşlardan meydana gelen Siyasal ve Sosyal bir topluluktur.»

Büyük Önder siyasi ve diğer mücadeleleri içinde devamlı bir millî siyaset izlemiştir. Bu siyaseti şöyle tanımlamaktadır: «Milletimizin güçlü, mutlu ve kararlı yaşayabilmesi için devletin tamamıyla belli bir siyaset izlemesi ve siyasetin iç yapısına tamamen uygun ve dayanır olması gereklidir. Millî siyaset dediğimiz zaman kastettiğim anlam öz şudur: «Millî sınırlarımız içinde, herşeyden önce kendi gücümüze dayanarak varlığımızı korurken, milletin ve ülkenin gerçek mutluluğu ve bayındırlığına çalışmak, gelişi güzel, haya-

li emeller peşinde, milleti çalışma ve zarara sokmamak, medenî dünyada, medenî ve insanca davranış ve karşılıklı dostluk beklemek.»

Milliyetçiliği millet sevgisi ve medeniyetçilikle bütünleştirmiştir. «Mazide sayısız medeniyet kurmuş bir ırkın ve milletin çocukları olduğumuzu ispat etmek için yapmamız lâzım gelen şeylerin hepsini yaptığımızı ileri süremeyiz. Bugüne ve yarına bırakılmış daha birçok büyük işlerimiz vardır.»

Büyük Önder milliyetçilik anlayışını dile getirirken birlik, beraberlik ve bütünlük görüşlerini işlemiştir. Diyor ki: «Beni seven arkadaşlarıma tavsiyem şudur: «Şahsınız için değil, fakat mensup olduğunuz millet için elbirliğiyle çalışalım, çalışmaların en yükseği budur.»

Büyük Önder Millî Mücadeleyi ve İstiklâl Harbini «MİLLÎ BİRLİK» ruhu kazanmıştır idealini sınırsız tutmuştur. «Millet sevgisi kadar büyük mükâfat yoktur. İstiklâl Harbinde benim de millete ettiğim bir takım hizmetler olmuştur. Zannederim. Fakat bunlardan hiçbirini kendime mal etmedim. Yapılanın hepsi milletin eseridir. Dedim. Aranacak olursa doğrusu budur.»

Büyük Önder'in, birlik ve beraberlikle kurtulan ve kurulan vatan düşüncesini şu ifadelerle dile getirir: «Bilelim ki, kazandığımız muvaffakiyet milletin kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Eğer aynı muvaffakiyetleri, zaferleri ileride de kazanmak istiyorsak, aynı esasa dayanalım, aynı yolda yürüyelim.» 1923

Ekim 1922'de yaptığı bir konuşmada: «Milletimiz tek bir vücut gibi sarsılmaz birlik ve

Yeni Yurttaş

İnşaat Mütâhhihi

Rıhtım Cad. Başçavuş Şk. Yazıcıoğlu İş Hanı Kat 4 No 66 Kadıköy Tel 37 88 80

gayret sayesinde başarıya ulaşmıştır.» di-yordu.

23 Nisan 1921 yılında, Milletin birlik ve beraberliğini Samsun'da teşhisini şu ifadeler-le dile getirir:

«Samsun'a ayak bastıktan sonra derhal memleket ve milleti yokladım. Gördüm ki; Memleketin ve milletin temayülü İstiklâl mü-dafaasında tereddüt edenleri utandıran mev-kiide bırakabilecek mahiyettedir. Filhakika iki senedenberi bütün dünyanın şahit olduğu olaylar düşüncelerimde isabet ve milletin azim ve imanında hakiki selabet olduğunu is-pat etti.» 23 Nisan 1921

OSMANLI ÜMMETÇİLİĞİNE KARŞI YENİ TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ FİKRİ

Osmanlı'nın saltanat, hilafet ve diğer ku-rumları Yeni Cumhuriyetin Millet ve Türk Milli Cumhuriyeti esasına dayanan «MİSA-KI MİLLÎ» Şûurunda vatanda yaşayan insan-ları bütünleştirmiştir.

Gazi: «Türk Milletini hırslar değil, Milli İdealler kurmuştur» diyor.

Türk Milletinin birliği ve beraberliği ile, bağımsızlığı yolunda şu düşüncelerle yola çı-kar: «Ben icap ettiği zaman en büyük hedi-yem olmak üzere Türk Milletine canımı ve-receğim.»

Büyük Önder en acılı günlerinden birin-de, Annesinin mezarı başında duygularını şöyle dile getiriyordu: «Valdemin ruhuna ve bütün ecdat ruhuna valdemin önünde, Allah' ın huzurunda yemin ediyorum. Bu kadar kan dökerek, milletin istihsal ve tesbit ettiği ha-kimiyetin muhafazası için icabederse valde-min yanına gitmekte asla tereddüt etmiyece-ğim. Hakimiyeti Milliye uğruna canımı ver-mek benim için vicdan ve namus borcu ol-sun.»

Atatürk milletin acılarından bir milli bü-tünlük erdemine varmıştır. «Felaketler, elem-ler, yenilgiler, milletler üzerinde birtakım et-kilerin doğmasına sebep olurlar. Bu etkilerin başlıcası, öyle kara günlerden sonra millet-lerin uyanması, onurunu bulması ve kendi benliğini duymasıdır. Uzun yüzyılların elemli sonuçları, sonunda bizim milletimizde bu duy-guyu doğurdu. Tam bir güvenle söylerim ki, milletimiz baştan başa böyle bir uyanışa ulaşmış tam bir olgunluk halindedir.»

Atatürk'te en küçük yaşlardan itibaren milli duygular, Milletin içinde bulunduğu acı-

ları hissetmekle doğmuştur. «Ben ilk defa Ma-nastır Askeri Lisesi'nde iken okuduğum Meh-met Emin Yurdakul'un «Ben bir Türküm-Di-nim, cinsim uludur.» Mısrasıyla başlayan manzumesinde - Bana Milli benliğimi-guru-rumu tanıttıran ilk anlatımı bulmuştum. Fa-ka ben asıl bunu, orduya katıldığım ilk gün-lerde, bir Anadolu çocuğunun gözyaşlarında gördüm. Ve kuvvetle duydum ondan sonra Türklük benim en derin güven kaynağım ve en zengin övünç dayanağım oldu.»

MİLLETİN MİLLÎ BİRLİK KUVVETİ

Büyük Önder; bir milletin en acı dönem-lerini yaşamış ve böylece geleceği de en iyi gören Lider bakışla diyor ki: «Bir milletin fe-lâkete uğraması demek, o milletin hasta il-leti olması demektir. Onun için kurtuluş iç-timai bünyedeki illeti teşhis ve tedavi etmek-le elde edilir. İletin tedavisi ilmi ve fenni bir tarzda olursa şifa verir. Yoksa bilâkis illet müzminleşir ve tedavi kabul etmez hale ge-lir.» Memlekette milli birliğin kurulması için şu görüşle yola çıkılmasını istiyor: «Evvela fikir ve içtimaiyat kuvvetlerinin kaynakları-nı temizlemekle işe başlamak lazımdır. Mem-leketi, milleti kurtarmak isteyenler için, ha-miyet, hüsnüniyet, fedakârlık elzem olan va-sıflardır. Fakat bir insan topluluğundaki has-talığı görmek -onu tedavi etmek, o toplulu-ğu asrın icaplarına göre ilerletebilmek için bu vasıflar kâfi gelmez. Bu vasıfların yanında ilim ve fen lazımdır. İlim ve fen teşebbüsle-rinin faaliyet merkezi ise mekteptir. Onun için mektep lazımdır. Mektep adını hep be-raber - hürmetle, tazimle analım.» 31.8.1925

Büyük Önder lüzumuna inandığınız bir işi derhal yapınız düşünce ve kararındaydı.

TURHAN YILMAZ
Fab. Md.

RABAK A. S. P. K. 106
PHONE : 142 60 - 61 - 62 EV : 135 24
TELEX : 33125 alka TR.

İZMİR

Atatürk ve folklorumuz

Ahmet KABAKLI

Kahrolsun düşmanın hepsi baştan başa
Yaşa bin yaşa Mustafa Kemal Paşa

Arş arş arş
İleri, ileri!
Arş ileri, marş ileri!
Dönmez geri Türk'ün askeri.
Sağdan sola,
Soldan sağa
Elde bayrağın düşman üstüne
Hey düşman üstüne

Cephede mitralyüz ayna gibi parlıyor
Azeri Türkleri bayrak açmış bekliyor.

Nakarat

Hoş gelişler ola Mustafa Kemal Paşa
Askerin, milletin, bayrağınla çok yaşa.

Nakarat

Türkiye'de ilk defa 1926'da Büyük Kurtarıcı Atatürk'ün Kars'ı ziyaretlerinde, Kars Türk Ocağı mensupları tarafından Atatürk'ü karşılarken takdim edilen bu eser, Tagı Bey tarafından Kars'a getirilmiştir. Aslen Azeri Türklerinden olan Yetim Mehmed Bey bu eseri Tiflis'te hazırlamıştır.

1926'da Pasinler zelzelesi akabinde, beraberinde Latife Hanım, Ali Said Paşa ve devlet erkânı olduğu halde, törenle Kars'a gelen Atatürk'ü, bütün Kars halkı meydanda karşılayarak bağrına bastı. Kars Türk Ocağı temsil ve musiki heyeti Büyük Gaziyi trenden inerken bu eseri icra ederek karşılamış ve Atatürk'ün alâkasına mazhar olmuşlardır.

Abbad Bey tar, Seyid Bey garmon çalıyor, Tagı Bey de defle hânendelik ediyorlardı. Türk Ocağı gençlerinden Mehmed Hüseyin Bey, Settar Güldür Bey, Murtaza Bey, Zeynel Abidin Bey, Abdi Hüseyin Bey, Süleyman Gödekli Bey, İbrahim Bey, Azamet Hanım, Rüçhan Hanım, İsmail Başaran, Hüseyin Bala, Nâdir ve

Mehmed Naki Beyler bir ağızdan koro hâlinde bu eseri okuyorlardı.

İstasyondan vilâyet konağına kadar cad-delere halılar döşenmiş, bütün şehir taklar ve çiçeklerle bezenmişti. Vilâyet konağındaki öğle yemeğini müteakip Türk Ocağı'na teşrif eden Gazi'ye, ikinci bir eser ithaf edilmiş i.

Bilindiği gibi 1. Dünya Harbi'nde Amiral Rauf Orbay emrindeki Hamidiye kruvazörü-müz geceleyin üç bacasından birini kamufle ederek Odesa limanına girmiş ve Ruslar'ın Osmanlı donanmasını vurmaya hazırlanmışları Kazbek ve Kagül adlı kruvazörlerini ininde yakalamıştı. Kazbek kruvazörünü batırıp, Odesa limanını bombardıman ederek, Kagül'ü de ağır yaralayan Hamidiye'nin ve onun şanlı kumandanı Amiral Rauf Orbay'ın bu zaferi bütün yurttan ve Osmanlı İmparatorluğu'nda bir bayram sevinci yaratmış, bu sevinci, Muallim Ahmed Cevad Bey (Gencel) şöyle terennüm etmişti:

- ✕ Çırpınaydın Karadeniz bakıp Türk'ün bayrağına
- ✕ Ah ederdim, hiç ölmezdim, düşebilsem ayağına
- ✕ Sırmalar saçsam yoluna; inciler döksem yoluna
- ✕ Vefalı Türk geldi diye yol ver Türk'ün bayrağına.
- ✕ Hamidiye ol Türk kanı, hiç vakit bilmez onun şanı
- ✕ Kazbek oldu ilk kurbanı, eğil Türk'ün bayrağına.
- ✕ Türk elinden esen yeller, sana şirin selâm söyler
- ✕ Olsun bütün Kafkas eller kurban Türk'ün bayrağına.
- ✕ Tufan gibi coşacağız, Kafkaslar'ı aşacağız Şanlı Türk'ün bayrağını yükselere asacağız.

CİHAAT GÜNER

Shell Derince Tesisleri Müdürü

İş : 31630 - 31 - 32 İZMİT
Ev : 12587 İZMİT

Derince - SHELL
P. K. 45 - İZMİT

Atatürk'ten anılar

Atatürk'ün yaşamı, yarattığı yeni Türkiye ve devrimlerinin yanı sıra yüksek zekâsından kaynaklanan nükteler incelenmeye değer, ayrı bir konudur. Bu amaçla bazı ilginç anıları dergimize almak istiyoruz.

FİKİR DANIŞMA

Atatürk fikir tartışmalarına büyük değer verirdi. Zihninde tasarlayıp uygulamaya karar verdiği meseleler üzerinde herkesin ayrı ayrı fikrini alır, hatta düşüncelerinin fazla önemi olmayan kişilerle de görüştüğü çok olurdu. Bir gün kendisine sorarlar:

— Paşam, şu fikir danışmalarınızın içinde öyleleri var ki, şaşıyoruz. Bunların düşüncelerine nasıl olsa sonunda katılmayacaksınız. Kararınızı önceden vermiş olduğunuz malûm. O halde ne diye bunları birer birer çağırıp karşınıza söyletirsiniz?

Atatürk alaycı bir eda ile bakıp şu cevabı verir:

— Bazen hiç olmadık adamlardan ben birçok şeyler öğrenmişimdir. Hiçbir kanaati hakir görmemek gerekir. Neticede kendi fikrimi tatbik edecek bile olsam, herkesi ayrı ayrı dinlemekten zevk alırım...

NAZIR BİRAZ BEKLESİN

Atatürk, Anafartalar ve Arıburnu zaferinden sonra İstanbul'a gelmişti. Hariciye Nazırını (Dışişleri Bakanı) ziyaret ederek son durum hakkında konuşmak, düşüncelerini belirtmek istiyordu. Nezaret binasına gelerek Nazır beye haber gönderir.

— Beklesinler... cevabı gelir.

Atatürk uzun bir süre bekler. Bir aralık kendisinden sonra gelenlerin dahi kabul edildiklerini farkedince müsteşar muavinine:

«— Beyefendi hazretleri galiba beni unuttular» der. Müsteşar muavinini yeniden odaya girerek Mustafa Kemal'i hatırlatır, ancak cevap yine: «Beklesinler!» olunca Atatürk dayanamaz ve şöyle der:

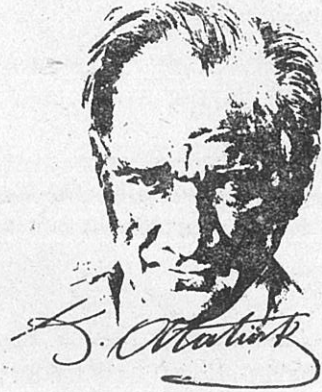
«— Sizin Nazırınız bütün zamanlarını hep böyle mânâsız ziyaretler kabul ederek mi geçirir?»

Muavin, buna bir cevap veremez, biraz sonra başka bir konu açılır ve derin bir konuşmaya dalarlar. Konunun en hareketli bir anında salon kapısı açılır ve bir hademe:

«— Mustafa Kemal Bey buyursunlar» der.

Atatürk, «Ne var?» diye sorunca da, Nazırın kendisini kabul edeceğini belirtir. Bunun üzerine Atatürk:

«— Beklesinler» diyerek müsteşar muavinini ile konuşmasına devam eder.

ATA «MERHABA ASKER»İ NE VAKİT SÖYLERDİ?

(Aşağıda anlatılacak anı Ziya Kılıç'tan naklen Niyazi Ahmed Banoğlu'nun kitabından alınmıştır.)

«1910 yılındayız. Beşinci kolordu erkânı harbiyesine mülhak kolağası Mustafa Kemal de Selanik'te bulunuyor. Beşinci kolorduya mensup 38 inci Merkez Alayı Kumandanı Miralay Saadettin Bey tedavi için İstanbul'a gidiyor ve mezuniyet alıyor.

Saadettin Bey'in kimi vekil bırakacağını herkes merak etmekteydi. Neticede hayretle gördük ve öğrendik ki, kolağası Mustafa Kemal kendisine vekâlet edecektir. Hayret ettik çünkü Mustafa Kemal kıdemli yüzbaşı idi, halbuki kendisinden çok üstün rütbede olanlar vardı.

Büyük rütbeli zabıtların bu hayretleri çabuk geçti ve yerine büyük bir merak başladı. Mustafa Kemal, kendisini son derece sevdirmişti. Onun şehir içindeki bazı jestleri herkesi kendine bağlamıştı. Şimdi, onun işbaşına geçmesini merak ediyorduk.

Alayın teslim alınış gününü, tarihimizin mühim bir dönüm noktası olarak kabul etmemiz gerekir. O gün Atatürk beyaz bir ata binerek gelmişti. Bütün gözler onda idi. Alayın önünde kılıcını çekerek selâm vaziyeti aldı. Sonra atından süratle yere atladı ve hepimiz «Selâmün aleyküm asker» demesini beklerken, hiç beklemediğimiz bir olay meydana geldi:

«— Merhaba asker!...»

Bu ilk defa olan bir hadise idi. Askerler nasıl karşılık vereceklerini bilemiyorlardı. Bu birkaç saniyelik sükutu, İstanbullu askerler doldurdular:

«— Merhaba beyim!»

Ordu ilk defa bir kumandanın «Merhaba asker» selamını alıyordu. Mustafa Kemal, alayı teslim aldıktan sonra sert bir sesle ra-

hat emrini verdi ve bölük kumandanlarından birinin yanına yaklaşarak talimatlarını bildirdi.»

ÖĞRETİM BİRLİĞİ

«Öğretim birliği Atatürk'ün üzerinde önemle durduğu konulardan biriydi. Nitekim 16 temmuz 1921 tarihinde Ankara'da toplanan Maarif Kongresinde öğretmenlere hitaben yaptığı konuşmasında şöyle demişti: «Şimdiye kadar izlenen öğrenim ve eğitim usullerinin, milletimizin tarihsel gerilemesinde önemli bir neden olduğu kanaatindeyim. Onun için bir millî terbiye programından bahsederken eski devrin hurafelerinden ve fitrî vasıflarımızla hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, Doğu'dan ve batıdan gelen bütün etkilerden tamamen uzak, millî seciye ve tarihimizle orantılı bir kültür kastediyorum.»

Atatürk çeşitli vesilelerle yaptığı konuşmalarda öğretim birliğinin öneminden söz ediyor bütün okulların bir an önce modern esaslara göre düzenlenmesi gerektiğini vurguluyordu.

DIYABLAR
TARIM ÜRÜNLERİ İHRACAT
PAZARLAMA VE TİC. LTD. ŞTİ.

ŞÜKRÜ DİYAB
PAZARLAMA MÜDÜRÜ

Telefon { Yzh. : 13691 - 11489
Fab. : 15791
Ev : 11449

P. K. 60, MERSİN
Telex : 67138 DYAP TR.
Telgraf : DIYABLAR MERSİN

ÇAĞLAR

ULUSLARARASI NAKLİYAT VE TİCARET LTD. ŞTİ.

Osman Çağlar

ALMANYA MÜMESSİLİ

ÖZSAY
DENİZ NAKLİYATI
ANONİM ŞİRKETİ

BÜLENT KALKAVAN

Kemankeş Cad. Murat Han
Karaköy - İstanbul

Tel. : 45 07 74 4 hat
Telex : 23464 Ozna Tr

HALKALI
KAĞIT SANAYİ KOLL.ŞTİ.

Mahmutbey Asfaltı, Dereboyu Mevkii No. 4
HALKALI - İSTANBUL
Telefon : 79 36 22 - 79 41 93

Atatürk'e ait orijinal olaylar

— Atatürk'ün hayatının en kısa siyasî beyanatı Reiscumhur seçildiği zaman Büyük Millet Meclisi kürsüsündeki beyanattır. Çünkü dışlerini yeni yaptırmıştı. Söz söylerken dışlerinin ağzından fırlaması ihtimali vardı.

— Mustafa Kemal, «Atatürk» soyadını 8 Kasım 1934 tarihinde Sümerbank tarafından açılan bir serginin hâtırâ defterine yazdığı yazıda kullanmıştır. Soyadı Kanunu bu tarihten 19 gün sonra yürürlüğe girmiştir.

— Atatürk askerlikten istifa ettiği zaman yanında giyecek sivil elbisesi yoktu. 8 Temmuz 1919 tarihinde giydiği ceketatay Erzurum Valisi Münir, başına giydiği fes de Mazhar Müfit Beye aitti.

— Atatürk vasiyetnamesini, hayatından ve hastalığının tedavisinden ümidini kestiği için değil, karnından su almadan evvel karın delinip su çekilirken bir komplikasyon olabilme ihtimaline karşı sırf ihtiyatî bir tedbir olarak düşündüğü için yazmıştır.

— 31 Mart irtica olayında İstanbul halkına yayınlanan meşhur beyannameyi Mustafa Kemal bizzat hazırlamış ve yazmıştır.

— Mustafa Kemal, Çanakkale'de kendi yerine tâyin olunan Alman albayı Kaykiser'e vazifesini devretmemiştir. Çünkü, demiştir, Kaykiser durumun dış yönüne bakarak orduyu geri çekmek isteyecektir. Kaykiser aynı mütalâayı teyit edince: «İşte demiştir, bunun için kumandayı devretmiyorum. Burada ric'at değil,

taarruz etmek lâzımdır.» Ve dediğini de yaparak taarruza geçmiş, muvaffak olmuştur. Bu tarihten sonra daha yüksek rütbeli olan Kaykiser kendi isteği ile Mustafa Kemal'in mahiyetine girmiştir.

— Mustafa Kemal'in Havza'da ikametini uzatmasının sebeplerinden biri de benzin tedarik edememiş olmalarıdır. Bu yüzden General Ali Fuat Cebesoy'un görüşmek hususundaki arzusunu yerine getirememiştir.

— Mustafa Kemal 26 Aralık 1919'da ilk defa Ankara'ya gelirken otomobilinin lâstikleri patlamıştır. Yedekleri olmadığı için lâstiklerin içine paçavralar doldurarak yollarına devam etmişlerdir.

— Milli Mücadele içinde resmî dairelerden birine bir telefon tedarik edebilmek için Hâkimiyeti Milliye gazetesine ilân vermek mecburiyetinde kalmışlardır.

— Mustafa Kemal Manastır Askerî Rüşdiyesinin üçüncü sınıfında iken bütün derslerden aldığı notların toplamı 240 idi. Bu suretle bütün derslerden aldığı tam numarayla Ahmet Tevfik Efendi ile birlikte sınıfın birincisi idi. Onları 419 numara ile Recep Fahri takip ediyordu. Mustafa Kemal'e edebiyat zevki de aşılarmış olan meşhur Ömer Naci'nin not toplamı 394 olup sınıfının onuncusu idi.

— Atatürk'ün büyük tarihî değer taşıyan yüzlerce şahsî eşyası emekli albay sayın Halil Nuri Yurdakul'un elindedir.

GENCALLAR
giyim sanayi
kadın·erkek·çocuk

yasa cad. no. 26 kadıköy ☎: 36 0134

HÜSNÜ ÇAM

sp
sanlar
motorlu araçlar ve
dayanıklı tüketim malları
pazarlama a.ş.

fevzipaşa bul. no. 51/6 İZMİR

Tel : 25 51 89 - 14 84 54 - 14 39 35

Atatürk'ten alınacak ders

Yazan: A. Hamdi TANPINAR

Bir vaziyeti olduğu gibi görmek, bütün ihtimallerini tartmak, sıralamak en lüzumlu, acele cevap verilmesini, gereğini ayırmak, can alacak kilit noktayı bulmak ve oraya bütün kuvvetleriyle yüklenmek. İşte büyük mânâsında hareket adamının bellibaşlı vasfı.

Her an uyanık olacaksın ve bu ameliyeyi her an için yeniden yapacaksın. Mustafa Kemal'in hayatı üzerine birazcık eğilen her insanın onda ilk gördüğü şey budur. O'nun zekâsı daima hareket halindedir. Sanki daima matematik terkipler içinde, onları tanzir ederek ve cevaplandırarak yaşadı. Daha Anafartalarda, biz onu kısa bir vaziyet mütalasından sonra kararını vermiş, elindeki kuvvetleri seçtiği noktaya tereddütsüz boşaltır görürüz.

Modern harp tarihi tek bir kumandanın omuzuna yüklenmiş bu cinsten bir karar ve icra mesuliyetini pek az kaybeder. Böyle olmalıdır, yalnız böyle olabilir ve hareket bittiği anda eski payitaht kurtulmuş, Çarlık Rusya'sının akıbeti belirmiş, dünya gömlek değiştirmeye hazırlanmıştır.

Pek az kumandan kendi tarihine bu kadar parlak ve kati neticeli bir zaferin kapısından girer. Fakat biz onu daha evvel Balkan Harbine tekaddüm eden büyük manevrada da aynı sarîh vaziyet mütalasında görürüz.

Atatürk'ün çıraklık devri yoktur. O, daima karşısına geçer geçmez kavradığı vaziyetin tek adamı olmuştur. Hakikatte vaziyet fikriyle, O'nun dehasıyla doğmuş olanlardandı.

Anafartalar tek bir muharebe idi. Genç Mustafa Kemal orada küçük bir tepeden, muayyen bir sahada, muayyen bir vaziyeti görmüş ve cevaplandırmıştı. Anadolu savaşında ufuk büsbütün değişir ve genişler. Vaziyet bütün bir dünya siyaseti Birinci Cihan Harbi sonu denen o buhranlı devî, onun bizdeki ilk yüzü o meş'um Mondros Mütarekesi ile işgal edilen, parçalanmış vatan olur.

Koca İmparatorluk çökmüş, ordu dağıtılmıştır. Burada da aynı vaziyet dehası ile işe girer. Evvelâ hakikî vazifenin ne olduğunu görür. Eninde sonunda asıl şerefi ve kudreti, ha-

yatı pahasına olsa da verilen emri icra etmekte toplanan bir meslekte, Atatürk tek başına hareket etmenin icap ettiğini anlar ve kararını verir. Burada şüphesiz bu asil çehrenin o bir tarafını, değerler tarafını görürüz. İmparatorluk batmıştır. Fakat hür ve müstakil yaşamaya lâyık bir millet vardır. Kendisini o milletin emrine verecektir.

1918'de mağlûp İmparatorluğun geniş kumanda kadrosu içinde yalnız onun çehresinin ortaya çıkması, bütün bir milletin onun etrafında toplanması hiçbir şekilde tesadüf değildir. Eğer İstiklâl Savaşında tesadüfün veya talih bir yardımı varsa, şüphesiz ki, bu Mustafa Kemal'in Mustafa Kemal olarak, o ruh ve imanla, o irade ve vaziyet dehasıyla aramızda doğmuş olmasıdır. Atatürk her yeni işe, biraz evvel, bırakmış gibi giren adamlardandır. Asıl yapılacağı adeta içgörüsü ile seçer, Millî Mücadelede dikkat israfı denilen şey bulamazsınız. Dumlupınar Zaferi tam zamanında yapılan bir hasada benzer. Bize o kadar uzun görünen o yıllardaki sükûneti, rahatlığı şüphesiz burada kaybolan hiçbir fırsat ve zamanın bulunmadığını bilmesindendir. Bu onun belki de birkaç arkadaşıyla paylaştığı sırrıdır.

Fert ve cemiyet meselesi Atatürk'ten sonra aramızda çok münakaşa edildi. O bize cemiyetin yolunu göstermek istediği, onu tek kaynak bilmemizi istediği için hep terazinin o kefesine ağırbastık. Öğretici Atatürk, bütünü ile silâh arkadaşlığı yaptığı milletin arasında kaybolmak istiyor ve kendisine uzatılan bütün bu çelenkleri ona gönderiyordu. Hakikatte Millî Mücadelede her şeyden evvel o vardır. 26 Ağustosta bütün gücüyle ayağa kalkan ve etrafını hurdahaş eden Dev'in belkemiği ve düşünen kafası odur ve seçtiği birkaç arkadaşındır.

Şerefli tepkilere her zaman rastlanır. Bir istila, daima maruz kalan milletin içinde bir yığın karşılayıcı hareket doğurur. Bunlar tabir

caiz ise, şerefli olduğu kadar acıklı hülyalardır. Mesele ne ölmek, ne de imkânsız denemek, tir. Mesele o vaziyetin içinden çıkabilmek, onun şartlarını yaratmaktır. Mustafa Kemal, sanki bu iş için, tarihinin içinden Zevs'in kafasından mücehhez ve müsellâh fırlayan Ate-nepallas gibi çıkar.

İşi ne kadar iyi biliyordu. Anadolu'ya geçer geçmez bu işin ancak bir teşekkülle olabileceğini anladı ve Büyük Millet Meclisi Hükümetini, o meşru ve millî hayata tasarruf hakkı olan cihazı kurdu. Filhakika muharebe dahi ancak teessüs etmiş bir hukuk devleti ile olabilirdi. Ve hemen arkasından orduyu kurdu. Millî Mücadelenin ilk zaferlerinden biri muntazam ordunun katıksız olarak kurulması kararının Büyük Millet Meclisinden çıktığı gün idrak edildi. Bu işte İsmet İnönü'nün hemen onun kadar payı vardır ve zaten onun Anadolu'ya geçişi de Mustafa Kemal'in kazandığı ilk zaferlerden biridir.

Atatürk ve İnönü ne kadar necip duygulara dayanırsa dayansın ihtiyari'nin keyfi ile ka-

pı bir komşu olduğunu gayet iyi biliyorlardı. Onu hesaplarından tarhetmişlerdi. Atatürk'ün büyük meziyetlerinden biri de arkadaş seçmesini bilmesidir. Bir kere seçtiği ve değerlendirdiği adamı kolay kolay bırakmaz ve daima tutardı. Bütün hayatında hâkim olan ölçü fikri bu değerlendirme işinde hâkimdi. Herkesin onun nazarında ayrı bir yeri vardı. İnönü daha ilk günden itibaren en güvendiği arkadaşındı. Yeni kurulan devletin içindeki gizli mücadelelerin çoğu bu tercihin etrafında uyanan kıskançlık ile başlar. Sonra adamları bu sarıh düşünce ve nizam adamını bir türlü çekemezler. Kaldı ki, İnönü her şeyden evvel bir otorite idi. Pek az dostluk bu kadar samimi ve karşılıklı anlayışa dayanır.

Atatürk'ün daha başından itibaren İsmet Paşa'nın politika adamı olmasını istediği tahmin edilebilir. Büyük sezgi adamı, hudutsuz kuvvetler adamı, onda kendi büyük ve şümüllü görüşünü realizasyonun teferruatına nakledecek adamı görüyordu. Mudanya Mütarekesi ve Lozan Sulhü bu güveni haklı çıkardı.

Atatürk'ün doğum günü nasıl tesbit edildi?

Bilindiği gibi Atatürk'ün doğum gününü bulmayı, tespit etmeyi istediler.

Atatürk'ün eser ve fikirlerini muhafaza, müdafaa, yayma gayesi ile kurulan «Mustafa Kemal Derneği» Atatürk'e ve Atatürk inkılaplarına vesika toplama yolundaki araştırmalar arasında, eşsiz kahramanın doğum gününü ve araştırmayı ve tespiti ele almıştı. Bu çalışmalar arasında, bir gün Şişli'deki İnkılâp Müzesinde Mustafa Kemal Derneği mensubu olarak, Atatürk'ün doğum gününü tespit meselesi üzerinde durduğumuzu söylemiştim. Bunun üzerine müze memuru Süreyya Cankan, zile basmış, gelen hademeye «Oğlum, rahmetli Makbule Atadan, müzemizi ziyaret ettikleri gün, hani ben kendilerine hanımefendi, Atatürk'ümüzün doğum gününü merak ediyoruz, bizi tenvir buyurur musunuz? diye sormuştum da, verdikleri cevabı o gün bir takvim yaprağına yazmıştım, saklamıştık, hatırladın mı, işte o takvim yap-

rağını al da gel» demişti... Biraz sonra odacı sözü geçen takvim yaprağı ile yanımıza gelmişti. Süreyya Cankan sözüne şöyle devam etmişti: Rahmetli Makbule Atadan demişlerdi ki; «— Annem arada anlatırdı. Mustafam, karlı, fırtınalı bir gecede doğmuştu, hattâ hazırlıklı değildim, eksik olmasınlar konu komşu, ellerinde fenerle bizlere yardıma koştular. İşte bu gece 13 Mart 1981'e tesadüf etmektedir.»

Muharrir, Semih Nafiz Tansu ile bu mevzu da konuştuğumuz bir gün, Makbule Atadan'ın böyle söylediğini teyit etmişir.

13 Mart 1957 günü yapılan bir basın toplantısı ile, Mustafa Kemal Derneği, bu mutlu günü genel efkâra bildirmişti.

Eşsiz Atatürk'ün kızkardeşleri merhume Makbule Atadan'ın verdikleri malûmata göre, 13 Mart 1881 gününü, Atatürk'ün doğum günü kabul etmek icap eder.

ATATÜRK VE DEVRİMLER

Muzaffer HACIHASANOĞLU

Mustafa Selim İmce'nin «Atatürk'ün şapka devriminde Kastamonu ve İnebolu seyahatleri 1925» isimli kitabını okurken o günlerin sevk ve heyecanı içindeydim sanki. Kelimelerin tarif edemeyeceği kadar büyüktü Atatürk; bizse...

Bir işareti kâfi geliyordu: «Kurtarıcımızın Kastamonu'ya teşriflerinde ve karşılanması sırasında ilk defa panama şapka ile görünmesi, halkımızı başı açık selâmlaması üzerine o sırada Kastamonu valisi bulunan merhum Kıbrıslı Fatin Bey ile Kastamonu Mebusu Ali Rıza ve Mehmed Beyler ve bir kısım münevver Kastamonulular ve bazı memur ve adliyeciler alelacele terzilere beyaz renkte kumaşla şapkaya benzer serpuşlar yaptırmışlar ve başlarına giymişlerdi.»

Burada bu hareketlerin istek dışı olduğu söylenebilir. Bütün insanlar alışılmışın uyuşukluğu ve rahatlığı içindedirler. Ancak büyük aydınlatıcılar, onlarla beraber olan aydınlar alışılmışı aşmak için kütleyi zorlarsa devrimler olabilir.

Zaman zaman «Devrimler millete mal olmuş mudur?» diye sorulmuştur. Devrimler genel istek üzerine yapılmamıştır. Batı uygarlığına yönelen Atatürk'ün onunla beraber olan aydınların zoruyla yapılmıştır. 1925'te «Fes mi, şapka mı giyersin?» diye sorulamazdı.

«Devrimlerin millete mal edilebilmesi için ne yapılmalı?» diye sorulmalıdır halbuki. Onun cevabı ise hazırdır: «Memlekette Batı uygarlığına yönelmiş aydın sayısını artırmak...» Yahut Büyük Atatürk'ün deyimiyle genç fikirleri artırmak olmalıdır. İnebolu seyahatleri sırasında:

«— Genç fikirli demek, doğruyu gören ve anlayan hakiki fikirli demektir. Milletin hâkim emelleri, noktayı nazarı budur. Hepimiz ona uymaya mecburuz» demiştir.

Atatürk, Türkiye'nin ve İslâm memleketlerinin durumunu en evvel görebilen kangrenleşen yaralara cesurca bıçak atabilen ilk insandır ya daha evvel devrimciler denebilir; hiç biri aynı cesareti gösterememiştir.

«Biz her noktai nazardan medenî insan ol-

malıyız. Çok acılar gördük. Bunun sebebi dünyanın vaziyetini anlamayıştırmızdır. Fikrimiz, zihniyetimiz tepeden tırnağa kadar medenî olacaktır. Şunun bunun sözüne ehemmiyet veremeyeceğiz. Bütün Türk ve İslâm âlemine hakın; zihniyetlerini, fikirlerini medeniyetin emrettiği tahavvül ve tealiye uydurmadıklarından ne büyük felâket ve ıstırap içindedirler. Bizim de şimdiye kadar geri kalmamız ve en nihayet son felâket çamuruna batışımız bundandır. Beş altı sene içinde kendimizi kurtarmışsak zihniyetlerimizdeki tebeddüldendir. Artık duramayız. Behemahal ileri gideceğiz; çünkü mecburuz. Millet vazihan bilmelidir, medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki ona bigâne olanları yakar, mahveder. İçinde bulunduğumuz ailei medeniyede lâıyk olduğumuz mevkii bulacak, onu muhafaza ve ihya edeceğiz. Refah, saadet ve insanlık bundadır.»

1925'te Atatürk şapka nutkunu verirken Şarkta irtica hareketleri ve isyanlar yeni bastırılmıştı. Memlekette sosyal durum bugünkünden çok farklıydı. Böyle bir zamanda şapka ve kıyafet değişimini ortaya atabilmek büyük, çok büyük bir işti.

Sormuştu Atatürk:

«Bizim kıyafetimiz millî midir?» «Hayır» sesleri ile cevaplanmıştı sorusu.

Nutkunun devamında bize gereken kıyafeti açıkça ortaya koyuyordu:

«Medenî ve beynelmilel kıyafet bizim için, çok cevherli milletimiz için lâıyk kıyafettir. Onu iksa edeceğiz. Ayakta iskarpin veya fotini bacakta, pantolon, yelek, gömlek, kravat, yakalık, ceket olmak üzeredir.»

MEDENİ KANUNUN KABULÜ

Bilindiği gibi 1839 Tanzimat Fermanına kadar Osmanlılar tam teokratik bir devlet yapısına sahipti. Tüm yasalar dinsel esaslara yani şeriata dayandırılmış, buna karşılık Hris-

tiyanların davaları kilisede, Musevilerininki havrada görölürdü. Ülkede bütün yabancılar ise aralarındaki anlaşmazlıkları kendi konsolos mahkemelerinde hallederlerdi. Görüldüğü gibi ülkede bir yasa birliği yoktu. Bu ilkel durum kapitülasyonların kaldırılmasında da etkin rol oynuyor, yapılan görüşmelerde yabancı devletler tebalarını laik olmayan ve müslüman dininin prensiplerine uygun kanunlara teslim edemeyeceklerini belirtiyorlardı.

Modern ve laik bir ülke kurmak için uğraşan Atatürk'ün kanunları bu ilkel koşullarda bırakmayacağı kesindi.

Nitekim Mahmut Esat Bozkurt'un Adalet Bakanlığı sırasında 17 Şubat 1926 tarihinde kabul edilen Türk Medeni Kanunu, Şükrü Kaya'nın başkanlığında iki milletvekili, bir savcı, sekiz yargıç, üç avukat ve onbir profesörden oluşturulan bir kurul tarafından İsviçre Medeni Kanunundan çevrilerek hazırlandı.

Türk Medeni Kanununun gerekçesinde, çeşitli dinlere mensup tebaayı barındıran devletlerde tek bir kanunun bütün camıada uygulanma niteliğini kazanabilmesi için, bunun din ile ilgisinin kesilmesinin, ulusal egemenlik için bir zorunluk olduğu belirtilmektedir.

HARF DEVRİMİ

Türk ulusunu yüzyıllar boyunca cehalet içinde bırakan en önemli nedenlerden biri de hiç şüphesiz kullanılmakta olan Arap harfleriydi. Düşünce, inanış ve kılık-kıyafette büyük bir devrim sinsilesi gerçekleştiren Atatürk bu konudaki düşüncelerini şöyle açıklıyordu:

«Arkadaşlar, güzel dilimizi ifade etmek için yeni Türk harflerini kabul ediyoruz. Bizim güzel, ahenkli, zengin lisanımız yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulunduran, anlaşılmaayan ve anlayamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak mecburiyetindeyiz.

Vatandaşlar, yeni Türk harflerini çabuk öğreniniz! Bütün millete, köylüye, çobana, hamala sandalcıya öğretiniz. Bunu vatanperverlik ve milliyetperverlik vazifesi biliniz. Bu vazifeyi yaparken düşününüz ki bir milletin, bir içtimâî heyetin yüzde sekseni okuma yazma bilmez, bu ayıptır.»

ATATÜRK

DALGALANDI VATAN

Tekmil Anadolu ayakta
Bu gelen Bandırma vapuru,
Mustafa Kemal'in bakışı
Yeniden yaşayalım,
Göklerden duru.
Boz kalpağını hele bir çıkarsan Mustafa Kemal
Altın saçları pırıl pırıl uçuşur rüzgârda...

Mustafa Kemal'in gözlerinde
Mavi bir duman var.
Mustafa Kemal'in ellerinde
Zafer çiçekleriyle bezenmiş bir dal:
Bir güneş gibi doğacak Samsun ufkunda
19 Mayıs sabahı
Mustafa Kemal...

Karadeniz sere serpe uzanmış önünde
Bandırma vapuru yavaş yavaş yol alır,
Gazi Anadolom divan kurmuş beklesir
Mustafa Kemal geliyor,
Vapur yaklaşır yaklaşır
Secde eder dağlar taşlar,
Selâm verir Gazi Anadolom;
Bandırma vapurunun içinde
Güneşten süt emmiş
Bir sarışın kahraman var.

Mustafa Kemal, ölümsüz kahraman,
Sen Samsun'a ayak bastığın an,
Al bir bayrak gibi açılıp rüzgârımla
Dalgalandı vatan.

Özker YAŞIN

Atatürk'ün ilkelerinin temeli: L A İ K L İ K

Tarihimizde din adına yapılan bir çok olumlu hareketlere rastlamak mümkündür. Peygamber'in «Bir insan hangi kavme benzerse on-dandır» hadisinden kıyasla, «askerlerin şapkaları değiştirilecek, hristiyan askerlerin şapkalarına benzer şapkalar giyeceksiniz, kâfirleşeceksiniz» diyerek, alaylı askerleri kışkırtarak 31 Mart Olayının çıkmasında etkin rol oynayan Derviş Vahdet bu gerici ayaklanmayı din adına başlatmıştı. Matbaanın, bulunuşundan, yaklaşık 300 yıl sonra Osmanlılar tarafından kullanılması kasıtlı kıyaslamalarla gavur icadı olarak kabul edilmesinden ileri gelmiştir. Matbaanın gelişi bu dinî kıyaslamaları yapma yetkisine sahip olan medrese mensuplarının seçkinliklerine gölge düşüreceği için bilinçli olarak geciktirilmiştir. 18-19. yüzyıllar bilim ve felsefe batı dünyasının deneyci ve akılcı metodu alabildiğine benimsediği ve uyguladığı bir dönemdir. Bizdeki sadrazamlardan Fuat Paşa, bu dönemin aydınlarından, «Volter ve Y. Y. Russo namıyla ma'uf zındıklar» diye söz eder. Yine 18. Y. Y. da III. Mustafa gibi yıldızlarıyla devlet yönetip savaş kazanmayı düşünen padişahlarımız da yok değildi.

Büyük Atatürk akla ve bilime değer veren bir önder olarak bile bile yozlaştırılmış bu köhne kurumlarla ve geleneklerle hiçbir yere varılmıyacağını biliyordu. Üstelik bunlara bağlı olarak yapılacak bağnazlıkların da, yapacağı her işte, atacağı her adımda kendisine engel olacağını görüyordu. Öyleyse ne yapmalıydı? Tarih boyunca halkın manevî değerlerini sömürerek, onları kendi kişisel ve zümresel hesapları için kullanan ve halkın ensesinde boza pişirenleri, gizlendikleri karanlık köşelerden ortaya çıkarmalı, yüzlerindeki maske düşürülmeliydi.

Bunların kolay olmayacağını biliyordu. Yüzyılların getirdiği bu kurumları, ve onların geleneklerini, çürümüş de olsa nasıl ayıklayacaktı? O'nun çelik iradesi, gerçeği kavramadaki üstün zekâsı, zamanlamadaki ustalığı Yüce

Yazan: Ali ALTUNKAS
Behçet Kemal Çağlar Lisesi
Edebiyat Öğretmeni

Türk ulusunun sağduyusuyla birleşince ancak bu zorlukların üstesinden gelindi.

Halifelğin kaldırılması, laikliğin benimsenmesi konusunda o günün koşullarındaki engeller nelerdi:

Daha 1876'da oluşturulan Kanun-i Esasi'de (Anayasa'da): «Zat-ı Hazret-i Padişahi hasbel Halife Din-i İslâm'ın hamisi ve bilcümle Tebeyi-i Osmaniye'nin hükümdarı ve padişahıdır. Bundan anlaşılan padişah hem halife hem de sultan sıfatıyla dinsel ve dünyasal gücü üzerinde toplamış bulunuyordu. Daha ilginç olanı; Kurtuluş Savaşı yıllarında bile, «Egemenlik, kayıtsız şartsız Ulus'undur» dendiği halde, 29 Nisan 1920'de «Hiyanet-i Vataniye Kanunu» nun 2. maddesinde, BMM'nin ancak Hilafet ve Saltanat Makamını kurtarmak için kurulduğu yazılıdır.

Aynı anlayış 5 Eylül 1920'de kabul edilen, Nisab-ı Müzekere Kanununun 1. maddesinde daha açık bir biçimde şöyledir: «BMM'nin kuruluşundaki amaç» Hilâfet ve Saltanat'ın kurtarılmasıdır. Bu gayeye erişildikten sonra BMM'nin görevi de sona ermiş olacaktır.

23 Şubat 1920 tarihli tutanaklarında, «Marif İdaresi'nde olunan programların umur-ı şer'iyeye tetkiki» diye bir kayıt vardır.

10 Şubat 1921 Millî Eğitim bütçesi görüşülürken,

 SELPA
GIDA MADDELERİ PAZARLAMA VE İHRACAT ANONİM ŞİRKETİ

SAMI ERYOL

Kemeraltı Cad. Kalaycıoğlu
İş Hanı No. 97 Kat 5

KARAKÖY - İSTANBUL

☎ : (1) 145 11 16-17 / 145 05 14

143 66 46

☎ : SELFOOD - İstanbul

Telex : 2 4 6 4 5 ESEL TR

«Malum-i aileri Maarif-i islâmiyedir»

1924 Anayasası'nın ikinci maddesinde bile «Türkiye devletinin dini islâmdır. Resmî dili Türkçedir makarrı Ankara'dır.»

Aynı anayasanın 26. maddesinde de «BMM şeriat hükümlerinin yerine getirilmesi, yasaların konulması, değiştirilmesi, yorumlaması görevini bizzat kendisi yerine getirir» diye yazılmıştır.

Görülüyor ki içinde bulunduğu meclisten de bile kaynaklanabilecek bu denli geri düşüncelerle uğraşmak yurdumuzu dış düşmanlardan temizlendikten sonra onu iç aydınlığa kavuşturmak daha da güç durumdaydı.

Bu konudaki uğraşısını büyük söylevinde şöyle anlatıyor o yüce önder;

«Halkın Ulusal Egemenlik ile halifelik makamının durumlarını ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini öğrenmek istemekte ve kaygılanmakta hakkı vardı.

Çünkü, Meclis 1 Kasım 1922 günlü kararıyla kişisel egemenliğe dayanan hükümet biçiminin 16 Mart 1920'den başlamak üzere ve sonsuz olarak, tarihe karıştığını bildirdikten sonra birtakım Şükrü Hocalar «Müslümanlık kamu oyu kuşuklara ve üzüntülere düşmüştür» diyerek çalışmaya koyuldular. Halifelik demek, hükümet demektir. Halifeliğin haklarını ve görevlerini ortadan kaldırmak hiç kimsenin hiçbir meclisin elinde değildir» savını ortaya atmışlardı. Meclisin Ulusun kaldırdığı kişisel egemenliği halifelik makamında sürdürmek ve padişah yerine halifeyi koymak kuruntusuna düşmüşlerdi.»

SALTANATIN KALDIRILMASI

30 Ağustos Zaferi'nin kazanılmasından yaklaşık iki ay sonra, İtilaf devletlerinin barışla

ilgili notaları 27 Ekim 1922'de hem İstanbul hem de Ankara hükümetlerine gönderilmiş ve barış konferansının 13 Kasım 1922'de İsviçre'nin Lozan şehrinde yapılacağı bildirilmiştir.

Bu davetin İstanbul hükümetince de kabul edilmesi Ankara'da büyük öfke doğurur ve bir an önce Türkiye'nin en büyük ve yegâne yetki kaynağının Türkiye Büyük Millet Meclisi olduğunun tüm dünyaya ilanı gerektiği kararlaştırılır.

Bu amaçla Saltanatı resmen kaldırmak üzere Mecliste yapılan heyecanlı tartışmalar sonucunda konu, Teşkilâtı Esasiye, Adliye ve Şer'îye Encümenlerinden oluşan bir komisyona verilir. Ancak geleneksel ve duygusal yargılara sahip kişiler nedeniyle konu uzadıkça uzar ve bazı hocalar saltanat ve hilâfetin ayrılamayacağı tezini ileri sürerler. Bu sırada komisyonda bulunan Mustafa Kemal, bir sandalye üzerine çıkarak, komisyon başkanı Hoca Mustafa Efendi'ye hitap ederek şu sözleri söyler:

«Türk Milleti hâkimiyeti ve saltanatı eline almış bulunuyor. Bu, olmuş bitmiş bir iştir. Burada toplananlar, Meclis ve herkes meseleyi tabii görürse fikrimce uygun olur. Aksi takdirde yine hakikat usulü dairesinde ifade olunacaktır. Fakat ihtimal bazı kafalar kesilecektir.»

Bu sözler üzerine komisyon, kararını olumlu olarak verdi. Büyük Millet Meclisi de bu karar üzerine görüşmelerini hemen tamamlayarak 1 Kasım 1922'de saltanat ile halifeliğin ayrılması ve saltanatın kaldırılması hakkındaki kanun teklifini bir muhalif oya karşı çoğunlukla kabul etti.

Bu sırada saltanatın kaldırılması nedeni ile Mustafa Kemal'in Meclis'te yaptığı konuşma birçok bakımdan büyük değer taşımaktadır. Burada Türklerin Orta Asya'da devletler kurmalarından günümüze kadar tarihsel gelişim anlatılmakta, Hz. Muhammed'in kişiliği, kendisinden sonra gelen halifeler, Emevî ve Abbasi halifeleri, Endülüs'teki halifeler üzerinde durulmaktadır.

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. I, İkinci baskı, Ank. 1961).

Saltanat'ın kaldırılması konusunda Atatürk'ü iki yönüyle görmek mümkündür.

TURGAY HACITALİPOĞLU
MERSİN BÜROSU

ESİN ULUSLARARASI NAK. ve TİC. A.Ş.

ATATÜRK

Atatürk, eşsiz kahraman, büyük önder, Türk vatanının ve Türk milletinin kurtarıcısı, Türk milletinin bağımsızlığını bütün dünyaya ilan eden ve kabul ettiren büyük insan.

Atatürk'ün tanımını yapmak oldukça zor bir iştir. Onu ve onun yaptığı işleri ne kadar anlatırsak anlatalım yine de anlattıklarımız ve yazdıklarımız yetersiz kalmaya mahkumdur.

Atatürk daha küçük yaşlarda askerliğe karşı büyük bir heves duymuş ve adımlarını bu yolda atmıştır. Okumak ve ilerlemek, onun en önde gelen prensiplerinden biri olmuştur. Atatürk aynı zamanda çok aydın bir kişidir. Hürriyet fikrini kendisi benimsediği gibi, daima bunu etrafındaki kişilere de yaymak ve onları uyarmak için çalışmıştır. Daima geleceği görerek ve düşünerek hareket etmiştir. Din ile devlet işlerini birbirinden ayırmış, giyim ve kuşamda yenilik yapmış, öğretim ve eğitim alanında da devrim yapılmasını sağlamıştır. Bütün bunları yaparken Türk milletinin geleceğini düşünerek yapmıştır. Ve Türk ulusunun diğer uluslar arasında yer almasını sağlamış-

tır. Bu büyük, eşsiz insan hayatı boyunca daima Türk milletine büyük bir güven duymuştur. Ve yaptığı işlerde de bu güveni kendine destek seçmiştir. Hiçbir zaman en kötü durumlarda bile umudunu yitirmemiş, Türk milletine karşı güvenini sarsmamıştır. Yine hiçbir engel onu tuttuğu yoldan ve benimsediği ilkedən döndürememiştir. İleriyi önceden görüp düşünme kabiliyeti ve üstün zekâsı ile birçok sorunu çözümlerken etrafındaki kişileri de kendine hayran bırakmıştır. Kendi sağlığını bile Türk vatanı ve Türk ulusu uğruna hiçe saymış bu büyük insan, eşsiz kahraman kendini diğer insanlardan ayrı görmemiş, onların çektiği acıları daima kendi içinde hissetmiştir. Türk ulusunun üzüntüleri, acıları, sevinçleri onun da üzüntüleri, acıları, sevinçleri olmuştur. Sert bakışları altındaki insan, vatan sevgisi ve merhamet duyguları ile dolu olan yüreği onu Türk ulusunun gözünde daha yüceltmiş daha ölüm süzleşmiştir.

Atatürk, Türk milletine ve hatta bütün dünya insanlarına büyük bir önder, büyük bir örnek olmuştur.

İŞTE TÜRK ASKERİ BUDUR

Bir gün Atatürk'ten Türk askeri hakkında ne düşündüklerini sormuşlardı.

— Durun size bir hikâye anlatayım, dedi. Yıldırım Orduları Kumandanı idim. Liman Von Sanders Paşa da o sırada kıtalarımızı teftişe gelmişti. Hastahaneden yeni çıkmış bazı efendi da her nasılsa bölüklerin arasına karıştırmışlar. Von Sanders:

— Canım böyle adamları ne diye buraya gönderirler,

Diye söylenerek hasta ve cılız neferi göğsünden itti. Mehmetçik yere yuvarlandı.

— İşte gördünüz ya, dedi, düşmek için bahane arıyormuş.

Oracıkta Von Sanders'e bir azizlik yapmak aklıma geldi, neferin yanına sokularak:

— Ne kof şeymişsin sen... dedim. Dikkat etsene, seni yere yuvarlayan adam bizden de-

ğildi. Ne diye karşı durmadın. Şimdi tekrar, sıkı dur. Gücün yetiyorsa bir kakma da sen ona vur.

— Sizin takatsız sandığımız nefer, boş bulunduğu için yere yıkılmış. Türk askeri, âmir karşısında, dünyanın en uysal insanı olur. Kendisine söyledim: «Hadi gelsin, bak bir daha beni yere yıkabilir mi? diyor.

Von Sanders, askerlerle şakalaşmasını se-verdi. Gülerek aynı askerin yanına geldi. Fakat eliyle dokunur dokunmaz, o mecalsiz Mehmetten göğsüne öyle bir kakma yedi ki, derhal sırtüstü yuvarlandı. Von Sanders, Mehmetçik'in bu mukabelesine hiddet etmemiş, bilâkis Türk neferine karşı olan hayranlığı artmıştı. O kadar ki, yerden kalkınca ilk işi gidip hasta Türk neferinin elini sıkmak oldu. Atatürk:

— İşte Türk askeri budur diyerek sözle-rini bitirmişti.

Tarih ne demektir?

Tarih, medeniyetin ilk şafağından günümüze kadar hiç durmadan akan ve bundan sonra da sonsuza kadar hiç durmadan akacak olan dev bir çağlayandır. Bazen bu akışta küçük bir damla, bütün tarihte siyasi, ekonomik, kültürel ve hatta coğrafi değişimlere neden olmuştur. Bu değişimlerin yankıları günümüze kadar ulaşmıştır.

Geçmiş tarihi bütün acı ve tatlı gerçekleriyle birlikte, bizden önceki tarihçiler yazmışlar. O dönemlerde yaşayan insanlar, bunları yaşamışlar. Tarihçiler, o dönemleri yazarak geleceğe bıraktılar. Günümüzün tarihini yaşamak ve yaşanan bu dönemleri geleceğe bırakmak da, bu devrin tarihçilerinin en büyük görevlerindendir.

Tarih heyecan dolu bir bilimdir. Bazı sayfalarında şan, şeref ve barış, bazı sayfalarında da, acı, savaş, karanlık günler vardır. Tarih bir serüven romanı değildir. Tarihte, her olay insanlık hikâyesinin birer gerçeğidir. Tarihte, in-

san soyunun en güzel serüveninden en acıklı olayına kadar her şey yaşanmıştır.

Tarihin akışını değiştiren büyük olaylar, insanların yaşamını da değiştirmişlerdir. Çağların değişmesine, milletlerin yeniden doğmasına yol açan tarihî olaylara her dönemde raslanılır. Türk tarihini gözönüne getirecek olursak, tarihimizin her döneminde bu tür olaylar her an karşımıza çıkar. Kendi tarihî dönemlerinin değişmesini sağlayan Türk milleti, başka milletlerin de tarihlerinin değişmesine neden olmuşlardır.

Yetiştirdiği büyük ve dahî insanlarla haklı olarak tarihteki yerini alan Türk Milleti'nin büyük olay ve dönüm noktalarıyla doludur. Türk tarihinde tüm ayların ayrı bir değeri, önemi ve kahramanlık destanları vardır. Medeniyet dünyasına, kahramanlığı, yiğitliği, soyluluğu ve cesareti ile ün salan Türk milleti bu özellikleriyle diğer milletlerin sürekli kıskançlığını çekmiş ve bu kıskançlıktan devamlı çekişmeler ve bize özgü savaşlar doğmuştur.

Atatürkçülük ne demektir?

Atatürkçülük ne demektir?

Atatürkçülük, kısaca ulusal bağımsızlık ve ulusal onur demektir. Atatürkçülük, özetle anti-empyrist bir kurtuluş savaşını başlatan ve sürdüren bir eylem ve öğretilerdir...

— Amacımız, ulusal sınırlarımız içinde toprak bütünlüğümüzü ve ulusun tam bağımsızlığını sağlamaktır. Buna engel olmak üzere karşımıza çıkacak kuvvet kim ve ne olursa olsun hiç duraklamadan çarpırız ve başarı kazanırız. Bu konudaki karar ve inancımız kesindir...

Atatürkçülüğü, «tam bağımsızlık» inancın-

dan ayırmanın ve çok yönlü uluslararası ipotekleri «Atatürkçülük» adına savunmanın hiç olanağı yoktur. Kurtuluş Savaşı'nın başlarında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bütün programlarının dayanağı, şu iki temeldir: Tam bağımsızlık, kayıtsız-koşulsuz egemenlik!

CEVAT KONUK

MUHASEBE MÜDÜRÜ

BOYA - EMPRİME ve APRE SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi BURSA
Telefon: 31628 - 31150 - 31151 - 31152 - 31153

Atatürk'e dair fıkralar!..

ATATÜRK VE HOCA

Atatürk millî mücadelenin buhranlı günlerinde, Ankara civarında yaptığı bir gezintiden dönerken, yolda sarıklı bir hocaya rast geldi. Üstlerinden geçen tayyareyi gösterek, sordu:

— Hocam, bu tayyare nasıl uçuyor?

— Ne bileyim ben?... Öğretmediler ki bize.

— Ne mi bilirim? Bu tayyareye bin dersin, binerim, oradan yendini aşağı at dersin, atarım. İşte ben bunları bilirim. Ama bunları da senden öğrendim paşam.

Mustafa Kemal, bu söz üzerine, yaşaran gözlerini hocadan ayırmadan:

— Var ol hoca!... Ama, şunu da bil ki, ben de senin gibiyim... Ben de, milletimin hiç bir arzusunu, hiç bir isteğini, hayatım pahasına da olsa yapmamazlık edemem, dedi.

UŞAKLIĞI ÖĞRETEMEDİM

Tarihin ender yetiştirdiği bir büyük olan Atatürk'ümüzü, dünyanın devlet başkanları, krallar, onu görmek, tanışmak için yurdumuza gelirlerdi. İngiltere Kralı Edvard da özel yatıyla İstanbul'a gelmişti, Atatürk, konuğunu Dolmabahçe sarayının rihtiminde karşıladı.

Kral onuruna, akşam büyük bir şölen veriliyordu. Ziyafet sofrasına hizmet eden garsonlardan biri, elinde getirdiği tepsile ayağı halıya takılarak yere yuvarlandı. Atatürk, Krala şöyle dedi:

— Majeste, Türk ulusuna her şeyi öğrettim, yalnız uşaklığı öğretemedim.

ATA VE MEHMETÇİK

Bir seyahatinde kolordu binasının kapısında aslan yapılı bir Mehmetçik gördü. Çağırıp iltifat ederek sordu:

— Sen güreş bilir misin?

— Bilirim paşam.

Yanındakilerin en kuvvetlileriyle Mehmetçiği güreştirdi.

Genç asker daima galip geliyordu. Çok neşelendi. Ayağa fırladı, ceketini çıkartıp Mehmet'e ense tuttu.

— Haydi, bir de benimle güreş...

Saf ve temiz Anadolu çocuğu Ata'nın yüzüne hayranlıkla baktı:

— Atam, dedi. Senin sırtını yedi düvel yere getiremedi, bir Mehmetçik mi bu işi başaracak.

Ata'nın gözleri doldu, ağlamamak için gülmeye çalıştı.

SAKARYA'DA

Atatürk, yirmi iki gün ve gece süren Sakarya meydan muharebesinde durmadan oradan oraya koşuyordu; altında üç at çatladı, bir kaza oldu ve Atatürk'ün üç kaburga kemiği kırıldı. Ankara'da Cebeci hastahanesinde kırıkları saran doktorlar mutlak istirahat tavsiye ettiler. O dinlemedi ve tekrar cepheye koştu, bir gün bu hâdiseyi anlatırken şöyle dedi:

— Ne dersiniz, orduya sonuncu taarruz emrini verdiğim gün kırık kaburgalarım daha iyi oluverdi.

HANİ DÜŞMAN YOKTU

Atatürk'e ait meşhur bir saat hikâyesi vardır. Çanakkale'de göğsünün sol üst cebindeki saate bir kurşun isabet etmişti. Bu fıkranın birkaç türüsünü dinlemiştim. Fakat şimdi anlatacağım değişik şeklini bir izci kafilesini Çanakkale harp sahasını gezmeğe götürdüğümüz zaman bize kılavuzluk eden bir jandarma yüzbaşısından ve tam olayın geçtiği «Kemal Yeri»nde dinledim:

Askerlikte aranan en büyük vasıflardan biri, «Çabuk karar verme» denilen meziyet-tir.

Şiirlerle Atatürk

ATAM'IN TÜRKİYESİ

Uzar Edirne'den ta Van'a
Anadolu'm yaşarım kana kana
Özgürlüğümü yaşarım kana kana
Kutsallığını duyarım yudum yudum.
Anadolu'm, güzel yurdum, gözbebeğim
Türkiye'm

Selâmlar al bayrağımı sıradağlar,
Kışın beyaz giyinir yeşil yayaları,
Kokar burcu burcu kırlar, ovalar,
İrmakları gümüşten, altındır başakları,
Anadolu'm, ana sütüm, gözbebeğim Türkiye'm

Gönül rahatlığında sessiz sessiz yatan
şehitlerim,

Halamın duvağına sarılı emmilerim,
Kara yemenisiyle gömülü Elif'lerim,
Bağrına basmış sizi Edirne'den tâ Van'a
Anadolu'm, anayurdum gözbebeğim Türkiye'm

Atam Anıtkabir'de her geçen gün daha ulu.
«Gümüş dere durmaz akar» Çamlıbel'den
geçerek.

Artık bir özge tarih oldun dolu dolu,
Çorak topraklardan, al bayraklara dek.
Anadolu'm, Ata yurdum, gözbebeğim
Türkiye'm

Ekrem BAYINDIR

TABUR KARANLIKTA AND İÇTİ

Ey şehitler tepesi, andımız olsun,
Bu gömülen şehitler üstüne.

Seni elden çıkarmayacağım, haşredek,
Düşmedikçe birer birer üstüne.

Sen karanlık, sen yarının nazlı gündüzü,
Al vaktimizi hemen, götür seher üstüne.

Yeniden yaşayalım.
Uğruna ölünen değer üstüne.

Allah'ım bu seferlik izin ver,
Yazamadık tunca, mermer üstüne:

Nakşolunsun andımız,
Yerler gökler üstüne.

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

ATATÜRK'Ü SEVMEK

Atatürk'ü sevmek değildir
Söylevlerde adını kullanmak
Ya da Kasım'larda anıtının önünde

Saygı duruşunda bulunmak salt
Atatürk'ü sevmek

Atatürk'le birleşmek demektir
İlkelerinde - devrimlerinde

Atatürk'ü sevmek değildir

Rozetini taşımak göğüslerde
Ya da övgüler düzenlemek yaldızlı

Atatürk'ü sevmek

Atatürk'te birleşmek demektir

Çağdaş uygarlıkta/kardeşlikte.

İlter VEZİROĞLU

TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

ATATÜRK VE CUMHURİYET

Baş eğmişken önünde altı asır her zorluk,
Göçtü bir çınar gibi koca imparatorluk!...
Çatırdattı bu göçüş göklerini vatanın,
Duyunca silkindi Türk narasını «Ata»nın

Haykırdı kadın, erkek: «İhtilâl var ihtilâl»
Çiğnenemez yerlerde mübarek şanlı «hilâl»
Alev alev bayrağım kıvıllıklarda yandı.
Bütün millet Kemâl'in etrafında toplandı.

Dönünce yurt ananın gözleri bir pınara
Can verdi Ulu Tanrım bu devrilen çınara
Saldı o, yeniden kök, filiz, gövde, dal budak...
İrkimin şahlanışı ısırttı karb'a dudak.

Çekince Mehmetçikler kılıçları kınından,
Göl göl oldu her taraf korkak düşman kanından
Birleşti siperlerde gazilerle, şehitler,
Yeni bir düzen verdi dünyaya koç yiğitler.

Dile gelince otuz asırlık şanlı mazi
Türk'ün kara bahtını ağarttı büyük Gazi
Son verip bu cenkte biz bin bir kötü niyete
Kavuştuk sevgilimiz: İstiklâl hürriyete...

Değildir zindanı artık bize Anadolumuz
Cumhuriyet nuruyla aydınlandı yolumuz...
Onun kutsal sevgisi taşıyor içimizden,
Gökler dolusu selâm ölmez Ata'ya bizden...

Cemal Oğuz ÖCAL

Atatürk'ü
Boşuna arıyorsun tepelerde
Orda O'nun sadece anısı var,
Atatürk bir sonsuz ülkü artık,
İnanmış gönüllerde.

Atatürk,
Nerde?
Şu altın yaprakları savuran,
Kasım yellerinde,
Ozanca düşünürsen eğer,
Atatürk açıyor çiçeklerde.

HEP ATATÜRK

Hepimiz Atatürk... İşte bugün de,
Ne çıkar aradan geçtiyse yıllar
O günde düştüyse, bedeni hâke
Mânâda ebedi bir Atatürk var...

Mademki düşmanı yere sermiştir,
Madem ki bu yurda O can vermiştir,
Madem ki Ulusum pek yücelmiştir;
Varmıştır Atatürk ta Arşa kadar...

Satılmış sersemeler ne derse desin,
Türlü türlü haltlar, nâneler yesin...
Gerçekten Türk olan iyice bilsin;
Güneşi balçıkla hangi güç sıvar!...
Atatürk gün be gün ziyadeleşir,
On Kasımlarda bir efsaneleşir...
Seven gönüllerde öz anlamı var!

Zor günde bizlere tákât olmuştur,
Sâyi ile millet rahat bulmuştur,
Baş ucumuzda al bayrak olmuştur,
Her sabah güneşle yeniden doğar...

Halk içinden çıkan bir adamdır O.
Dillerde söylenen bir destandır O,
Milletine âşık kahramandır O,
Âşıklar ölmezler, kalplerde yaşar!

Tek Adam maddede, mânâda tektir,
Yurt Onun yolunda yücelecektir,
Kadri gün geçtikçe bilinecektir,
Onu tanımayan Türk'ü ne anlar...

Günlerce konuşsak, ciltlerce yazsak,
Gece gündüz hep O'nu, O'nu anlatsak,
Yazdığı destana destanlar yazsak,
Lâyık olamayız bir zerre kadar...

H. Necat TANDOĞAN

On Kasımlarda Atatürk

Prof. Dr. Hüsnü A. GÖKSEL

Atatürk büyük asker, büyük devlet adamı, büyük önder olarak tarihe geçmiştir. Ben ne tarihçiyim, ne askerim, ne de devlet adamı. Bu nedenle Atatürk konusuna bakışım bilimsel nitelik taşımaz. Benim Atatürk konusunda vardığım nokta çocukluk ve gençlik yıllarımda kişiliğimin oluşmasına biçim veren etmenlerle, izlenimlerime, okuduklarıma kendi kendime düşünüp, yaptığım yorum ve bileşime dayanır. Bu nedenle de benim Atatürkçülüğümün hamurunda azımsanmayacak ölçüde duygusallık ögesi vardır.

Çocukluk anılarım Yunan işgali altındaki bir Trakya kasabasında başlar. Yunan bayrakları; kimi geceler evimizin önünden nara atarak geçen, Rumca şarkılar söyleyen, kimi günler sokakta benimle şakalaşan, saçlarımı okşayan Yunan askerleri çocukluğumun ilk anılarıdır. Babam yoktu. Varlığını hiç bilmediğim için neden yok olduğunu da pek düşünmezdim. Zaten birçok çocuğun da babaları yoktu. Sonradan öğrendiğime göre babam Kuva-yı Milliye'ye katılmış, Balıkesir taraflarında bir yerde Yunanlılar'a tutsak olmuş. İşin doğrusu, Türk köylüleri tarafından birkaç arkadaşı ile birlikte pusuya düşürülüp Yunanlılar'a teslim edilmiş.

O küçük kasabada, babasız evlerde, erkeksiz kadınların geceleri toplanıp, sıkı sıkıya örtülmüş perdeler arkasında fısıldaştıklarını, ağlaştıklarını, dua ettiklerini, kimi kez de, nereden geldiği bilinmez bir haberin bir sevinç rüzgârı olup evden eve tüm kasabayı kapladığını anımsarım. Böyle günler annelerimizin yüzlerinde beliren unuttuğumuz gülüm-

semeleri görmek biz çocuklarda kökenini bilmediğimiz mutluluklar yaratırdı.

Bitişliğimizde bir Rum evi vardı. Arka balkonlarımız denize bakıyordu. Sabahtan akşama kadar güneş içinde idi balkonlar. Ne severdim o güneşli balkonda kendi kendime oynamayı. Komşu evin hanımı kimi günler çamaşır sererdi balkonuna. Gençti, güzeldi, başı açıktı, hep güler yüzlü idi ve çamaşır sererken Rumca şarkılar söylerdi. Oysa annemin başı örtülü idi, yüzü hep acılı idi ve çamaşır sererken hiç şarkı söylemezdi. Yine güneşli bir gündü. Komşumuz çamaşır seriyor, ben de onu sevgi ile seyrediyordum. Annem yanıma geldi. Komşu hanım işini bırakıp seslendi: «Komşu, çok üzüleceksin ama, bizimkiler Kemal'i esir almışlar, yaralı imiş». Ve şarkısını sürdürdü. Annem hiç yanıt vermedi, elimden tutup beni içeri aldı, kapıyı kapadı.

O gece evlerde toplanıldı, anneler ağladılar, ağladılar ve biz çocuklar hiç yaramazlık yapmadık.

İşte O'nun adını ilk kez o gün duydum.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara'ya yerleşmiştik. Okul yıllarım Ankara'da geçti. Babam Kuva-yı Milliye ruhunu Cumhuriyetçi, Kemalist olarak sürdürüyordu. Tüm devrimleri Ankara'da, babamla birlikte coşku ve onun yorumları ile yaşadım. Devrimler ve o zamanki sanıyla «Gazi» sık sık konumuz olurdu. Sonradan sezdiğim bir şey babamın hiç geçmişte ve anılarda kalmamış olmasıdır. Öyle, savaş anıları, tutsaklık anıları falan anlatmazdı. Hep yaşanan olay ve gelecek konuşulurdu evimizde. Kendisini Yunanlılar'a veren Türk köylülerini bir kez bile kınadığını duymadım.

Bir akşam mukavva bir kutu ile geldi. Açtık, içinden şapka çıktı. Hepimiz başımıza geçirdik. Birbirimizin elinden kapıp, aynanın karşısına koşuyorduk. Ne eğlendik, ne güldük o akşam. Şapka devrimi böyle oldu.

Majdat Tuxan

SÖNMEZ ENDÜSTRİ HOLDİNG A.Ş.

YALOVA YOLU SÖNMEZ HOLDİNG TESİSLERİ
TEL. : 23772/3 : 21600 14287
TELEX : 32142 A.O.S. TR
P.O. BOX : 129
BURSA - TURKEY

Sonra harf devrimi, «Millet Mektepleri»... Birgün ezanlar Türkçeleşti... Babam bir akşam paket paket kitaplarla geldi eve. Üzerlerinde «Ana Dilden Derlemeler» yazıyordu. Dil devrimi başlamıştı.

Bir noktada babamla ters düşüyorduk. O, devrimlerin yerleşmesi için zaman gerektiğini söyler, «Devrimleri hep canlı tutmalı, soluk alır gibi, soluk alır gibi» derdi. Bense devrimlerin çok kısa zamanda tüm ulusça özümsemiğine inanırdım.

BÜTÜN BİR ÜLKE AĞLADI

On kasımda olan oldu...

İstanbul'da üniversite öğrencisi idim. Temsilci olarak törene katıldım. Ön sıralarda çelenk taşıyorduk. Her dönemeçte insan yığınlarının yürek parçalayan, dayanılmaz haykırırları hâlâ kulaklarımdadır.

O gün koca bir kentin ağladığını gördüm.

O'nu taşıyan trenin hemen arkasındaki trenle Ankara'ya geldik.

Anlatılmaz bir acı ile...

Üzüncü içinde istasyonlar... Hıçkırık, göz yaşı...

Ankara'da babamı da ağlar buldum. O eski Kuva-yı Milliyeci, o eski asker. Balkan bozgununun ezikliğini, kardeşini Sarıkamış'ta karlara gömmenin acısını, Anadolu İhtilâli'nin onurlu tadını içine sindirmiş o yorgun savaşçı, o «Gerçek Atatürkçü» ağladı, ağladı, ağladı...

O gün bir ülkenin ağladığını gördüm...

ATATÜRK OLAYI

Okuduklarıma gelince. Öyle. «Nutuk»u okudum, ezberledim falan diyecek değilim. Atatürk konusunda okuduklarım disiplinsiz ve dağınıktır. Yani, okumam da bilimsel yöntemle olmadı. Çoğunluğumuz gibi. İçimizden kaç kişi Atatürk'ü bilimsel yöntemlerle okumuş, incelemiştir ki?

Bu bilmisellikten yoksun, duygusallıkla dolu düşüncelerimi şöyle özetleyebilirim:

Bence Atatürk iki ayrı konu olarak ele alınmalı: 1) İnsan Atatürk, 2) Atatürk olayı.

İnsan Atatürk Anafartalar Kahramanı Mustafa Kemal olarak tarih kapısından girer, arkasında eşsiz utkular, eşsiz devrimler, bir vatan, bir devlet, onurlu, özgür bir ulus bırakarak 10 Kasım 1938 günü yaşama gözlerini kapar. O, büyük komutandır, büyük devlet adamıdır, büyük önder, büyük devrimci ve büyük yalnızdır.

O'nun bu niteliklerinin her biri için ciltler doldurulur. Hele yalnızlığı, hele yalnızlığı...

Atatürk bir insandı. Üstün insandır, olağanüstü yetenekleri olan insandır, dâhidir. Fakat biyolojik açıdan insandır ve her insan gibi ölümlüdür. 10 Kasım 1938 günü ölmüştür. Her ölüm acı getirir. Atatürk'ün ölümü kadar, geniş insan topluluklarında bu derinlikte acı yaratan başka bir ölüm olmuş mudur bilmem.

Doğanın bir yasası var: Ölen ile ölünmez. Evet ölenle ölünmez ama, ölü ile de yaşanmaz. Ölenin ölüsü ile değil, öleni ndirisil ile yaşanır. Ölen ne denli sevilirse sevilsin acısı küllenir ve bir gün gelir ölümü ile değil yaşamı ile yaşar. Atatürk de böyle olmuştur. 1938'de O'nun cenaze töreninde Dolmabahçe'den Etnografya Müzesi'ne kadar beraber olmuştum. Yıllar sonra, Etnografya Müzesi'nden Anıtkabir'e götürülüşünde de görevli olarak yine beraber oldum. İki tören arasında gördüğüm ayrım bana bu doğa yasasının hekres için, Atatürk için de geçerli olduğunu gösterdi.

Atatürk kişi olarak ölmüştür. Ölüm gününün ölümünden kırkbeş yıl sonra hâlâ yas günü yapamayız. Okul çocuklarını bahçelerde, salonlarda toplayıp zorlamanın ne anlamı ne de olanağı var. «Atatürk Yüz Yaşında», «Atatürk Yüzbir Yaşında» diye öteye beriye yazılar yazmak da bir anlam taşımıyor. Atatürk'ü yüz yaşında, yüzbir yaşında, yetileri-lerini, doğal güçlerini yitirmiş bir insan olarak görmeyi hangimiz isteriz? Atatürk bugün Türk ulusu için, ölümüne ağlanacak, ölüm gününde yaslara bürünecek kişi değil, en

gerekli olduğu bir zaman dilimi içinde var oluşuna bayram edeceğimiz bir insandır. Atatürk için yas tutma günleri çoktan geçti.

Atatürk olayı ise bir süreçtir. Atatürk'ü hazırlayan koşullar ondan önce başlar, günümüze kadar gelir. Bu süreç içinde Atatürk Türk ulusu ile bütünleşmiştir. O kadar bütünleşmiştir ki, zaman zaman birçok kimse kendisinde Atatürk'ten bir parça olduğunu sanır. Atatürkçülük dediğimiz işte bu Atatürk olayıdır, süreğendir, durdurulamaz. Durduğu anda Atatürkçülük olmaktan çıkar.

SÜRDÜRMEKLE...

İnsan Atatürk ile, Atatürk olayını birbi-

rinden ayırmamız gerekir artık. Kamyonlar üzerinde Atatürk büstleri koşturmakla, çimle-ri yolunmuş stadyumlara, yüzme havuzlarına, köprülere, meydanlara «Atatürk» adını vermekle, olur olmaz yerlere yağmurdan boyaları akmış Atatürk panoları asmakla, her lâfin arasına «Atatürk ilkleri doğrultusunda» sloganını sokuşturmakla Atatürkçülük olmaz. Hele O'nun ölüm gününde yüzümüze «matem maskesi» takmakla hiç olmaz. Gerçek Atatürkçülük Atatürk olayını sürdürmek, sevinçle, coşku ile, kıvanarak, durmamacasına dinlenmemecesine, içtenlikle, özümseyerek sürdürmektir. Nefes alır gibi... Kuşaklardan kuşaklara... Çağdaş uygarlık düzeyinin üzerinde...

İşte benim anladığım Atatürkçülük.

Atatürk ve Millî İrade

Necati ZİNCİRKIRAN

Atatürk, yaptığı ihtilalle dünya tarihinde derin iz bırakmış ender liderlerden biridir. «Askeri Kumandan», «Siyasal Lider», «Devlet Başkanı» olarak O'nun yaptıkları Asya'dan Afrika'ya, Amerika'ya kadar bütün kıtalarda özgürlüğe susamış uluslar için rehber olmuştur.

1950'li ve 1960'lı yıllarda dünyanın ismin-den en çok bahsettiği Cemal Abdül Nasır, Habib Burgiba, Pakistan'ın kurucusu Muhammed Ali Cinnah, Eyüp Han ve daha yüzlerce 20'nci asrın başında dünyaya kendisini kabul ettiren Türkiye tarihinin gelmiş geçmiş en büyük dönüm noktasının yaratıcısını taklit etmek istemişlerdir. Ondan çok yararlanmışlardır, ama, onun gibi yapamamışlardır. Çünkü hiçbiri Atatürk kadar «Millî İrade»ye saygılı olamamıştır. Çünkü hiçbiri «Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir» ilkesini onun kadar inanç ve samimiyetle benimsememiştir.

Bölgemizdeki siyasal olaylar üzerine yaptıkları araştırmalarla tanınan Amerikalı bilim adamı James A. Bill ve Carl Leiden Atatürk'ün Ortadoğu'da çok sık rastlanan kişisel yönetime bu bölgede en az iltifat eden bir önder olduğunu yazarlar.

Daha Milli Mücadele'nin başında ihtilalini milli irade temeline oturtmak için büyük gayretler sarfetmiştir. Ve bunu başarmıştır. Kamu etkinliklerini kişisel düzeyde yürütmekten kaçınmış, bu etkinlikleri kurumlaştırmaya özellikle özen göstermiştir.

Ve nihayet 7 Şubat 1923 günü ortaya çıkan eserin «Millî» olması gerektiğini vurgulamıştır :

— Efendiler, ne ben ve ne siz şahıslarımız üzerinde vaziyetler ihdasına kalkışmayalım. Biz hepimiz o surette çalışalım ki kuracağımız şey millî bir müessese olsun.

Atatürk'ün devlet düşüncesi Osmanlı'nın yönetim ve toplum biçimine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. O, Osmanlı Devletini bir «Eşhas devleti» olarak görüyordu. «Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir» ilkesiyle Türkiye devletini kişilerin, şahısların devleti olmaktan kurtarmıştır. Halkçılık ilkesi «Eşhas devleti»nin reddidir.

Halkçı Atatürk, Millî İradeye her zaman çok büyük saygı göstermiştir. Ondan sonra gelenler de daima bu bakımdan kendisini izlemişlerdir.

Millî İradeye karşı çıkmak bir bakıma Atatürk'ü reddetmek demektir.

Allah Türkiye'yi Atatürk'ün çizdiği yoldan ayırmasın.

Fikir Adamı Atatürk ve Cumhuriyet

Prof. Dr. Aydın TANERİ

Atatürk, devlet adamı, başkumandan ve fikir adamı olarak temâyüz etmiştir. Dünya tarihinde, devlet adamı ve başkumandan olarak icraat ve mücadelelerini fikriyata istinad ettirenlerin sayıları sınırlıdır. Zira, sosyal ilimlere dayanarak analiz yapmak ve senteze varmak demek olan fikriyat, hem bilgi ve kültür, hem de istidat ister.

Memleketimizdeki bazı çevreler, Atatürk'ün fikir adamı olmadığını, hattâ fikirden nasibini alamadığını iddia edegelirler. Taklitleri kendi hesaplarına göre yanlış değildir. Çünkü, ilme dayanmayan devlet adamı ve başkumandanı yıpratmak daha kolaydır. Ancak, karşılarındaki gücü takdir edememeleri, isabetsiz görüşlerine delildir.

BAZI ÖRNEKLER

Şevket Süreyya Aydemir, şunları yazar : *«Doktrin, bir fikrî esaslar ve kaideler manzumesidir. Entelektüel bir terkiptir. Bilhassa sistemattiktir... Atatürk, önceden sistemleştirilmiş ve tartışılabilir dahi fikir ve hareket prensipleri belli, sınırlı bir fikir sistemine kendini bağlamadı. Zaten fikrî hazırlığı, nazari formasyonu da buna göre değildi.»*

Emekli bir hukuk ordinaryüs profesörü de Cumhuriyet gazetesinde şunları yazmıştır : *«Bilindiği gibi, Atatürk, büyük bir devrimin yaratıcısı olduğu halde, onun kuramcısı, doktrincisi olamamıştır. Yaşamının uzunca bir bölümünü cephelerde, savaş alanlarında geçirmiş olduğu için, daha Harp Okulu'nda güzelce incelediği Fransız devriminden başka devrim öğretilerini derinlemesine incelemeye savaş sırasında belki fırsat ve olanak bulamamıştı.»*

Yazara, büyük bir devrimin yaratıcısının, nasıl olup da 'kuramcı'(!) ve derinlemesine incelemeye 'olanak' bulamayan(!) bir kimse olabileceğini sormaya dahi gerek görmüyoruz.

Bununla beraber, yine Cumhuriyet'de son günlerde çıkan şu satırları da okuyalım : *«Kimi kişiler Atatürk'ü, 'aksiyon adamı' olarak nitelermeye pek hevesli olmuşlardır; oysa Atatürk eylemden önce düşünce adamıdır.»* (Ertuğrul Alath, 1 Ekim 1982).

TÜRK DAMGASI

Bilindiği gibi, «Cumhuriyet'in dayandığı «Millî Hâkimiyet» ve «Anayasa» mefhumları Batı Avrupa menşelidir. İngiliz anayasa ve devlet sistemini Lock ve Hobbes gibi İngiliz, Montesquieu ve Rousseau gibi Fransız filozoflar işlediler. Önce Fransa'ya aktarılan bu fikirler ilk defa ABD'de uygulandı. Halen ABD belki, dünyanın en genç milleti, fakat 1787 Anayasası ile en yaşlı cumhuriyettir. İngilizler ile Fransızlar'ın başta ABD olmak üzere dünyaya ihraç ettikleri kurumlara, Atatürk ve Türk milleti damgalarını vurdular. O, millî hâkimiyet kavramında, Türk tarihi ve milleti fikrine ısrarla ağırlık verdi : *«Bizim milletimiz derin bir maziye mâliktir. Bu düşünce bizi elbette altı yediyüz yıllık Osmanlı Türklüğünden, Selçuklu*

lapis A. S.

BÜLEND ENER
GENEL MÜDÜR

NURUOSMANIYE CAD. 84/3
CAĞALOĞLU - İSTANBUL

TEL. : 28 18 70 - 28 00 78
TLX. : 22308 LAPİ TR.

Atatürk'e sansür

Ahmet KABAKLI

Atatürk'ün, 10 Kasım 1938'de ölümünden sonra... O'nun adı ve ona «bağlılık gösterisi» ile çıkar ve itibar sağlamayı meslek edinenler olmuştur. Bunların çoğu Atatürk'ün gerçek çehresini belirsiz hale koymaya çalışmışlardır. Söz ve yazılarına sansür koymuşlardır. «Hâkimiyeti kayıtsız şartsız» teslim ettiği milletimize, O'nu yabancı, asık yüzlü ve «diktatör» yapmak istemişlerdir.

«Atatürkçülük» maskesi ile çıkarıcılık oynayanlar TRT ve Milli Eğitim'e de el koymuşlardır. «Ata'nın izi» diyerek gençliği Atatürk'e ters düşen yönere sürüklemişlerdir.

Meselâ *Nutuk*'taki şâhâne dilini değiştirmişlerdir. Milli tarih anlayışını saptırarak «Bizansçılar»ın görüşüyle birleştirmeye cür'et etmişlerdir. «*Güneş Dil Teorisi*» ile, uydurma *Türkçe*'den dönüş hareketini millettten gizlemişlerdir. O'nun koyu milliyetçiliğini «*Hümanizm*» boyasıyla örtmüşlerdir. Türk ırkına büyük alkış ve sevgisini gösteren söz ve satırlarını yok etmişlerdir. Dinimize, tarihimize, tö-

remize sevgi ve saygısını da halktan gizlemişlerdir.

Atatürk'ün ısrarlı bir tarzda, Bolşevikliğe karşı, «Antikomünist» cümlelerini ve özdeyişlerini, Ankara meydanlarından ve kitaplardan silmişlerdir.

Bu küstahlıklarına rağmen hâlâ da «*Biz Atatürkçüyüz! Bizi Atatürk kurdu*» demekten, hattâ Türk milliyetçilerini «Atatürksüz» ilân etmekten utanmamışlardır. Çünkü, onların derdi ahlâk değil paradır.

Mustafa Kemal'i ihtilâlcî, kültür devrimcisi, Türk dilini, tarihini, töresini ve inançlarını çığnemiş bir adam gibi göstermekle, hem beynelmilel komünizmin emirlerini yerine getirmiş, hem de Atatürk'ü ve milleti aynı zamanda yıkmaya çalışmış bulunuyorlar.

Atatürk'ün komünistlere karşı ne ölçüde hassas olduğunu belirten ünlü vesikayı aşağıya alıyorum. Belgede iri harflerle dizilen kısmın, 1979'larda, Ankara'nın büyük bir parkından sökülüp atıldığını, 1982'de bile, bazı okul duvarlarından silindiğini, bugün bizimle aynı kaygı-

Türklerine ve ondan evvel bu devirlerin her birine müsavi olan Türk devletlerine kavuşturur». Yine, O, cumhuriyet kavramına, Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk tarihine bağlayarak mânâ kazandırdı: «Efendiler, yeni Türkiye devleti, cihana hâkim olan o büyük ve kaadir fîkrin Türkiye'de tecellisidir, tahakkukudur. Cihan içtimâî ve siyâsî icabatından doğan ve binlerce senelik Türk tarihinin netice-i tekâmülü olan devletimiz, devam ve istikrarın bütün evsaf ve şeraitini haizdir».

Yine, O, şunları demiştir: «*Türkiye Cumhuriyeti, yalnız iki şeye güvenir: Biri millet kararı, diğeri en elîm ve en müşkül şerait içinde dünyanın takdiratına bihakkın kesb-i liyâkat eden ordumuzun kahramanlığı.*»

SONUÇ

Uzunca bir süredir. Atatürk'ün bütün sözlerini tasnif ediyorum. O, bir insanın aklına gelen hemen bütün meselelere cevap veriyor. Son yıllarda milliyetçilik kavramı üzerinde çalışarak şu tasnifi yaptım: Milliyetçilik, sosyolojik, kültürel, doktriner ve ideolojik olarak dörde ayrılabilir. Ayrıca Marksist yorum da vardır. (Geniş bilgi için bu yıl çıkan yayınlarımıza bakılmalıdır). Bunlar hakkında, Atatürk'ün konu ile ilgili sözlerine baktım. O, «matematikselsel» bir kesinlikle cevaplarını verdi. Ancak, bunların hemen hepsi belli çevrelerin hoşuna gitmeyecek fikirlerdir.

ları çeken Sayın Cumhurbaşkanı'na hatırlatıyorum.

Yeni Anayasa ile kurulan «Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu»nun ilk işi, M. Kemal'in Çanakkale günlerinden başlayarak, bütün mülakat, demeç, hutbe, nutuk, derkenar, şerh, mektup, beyanat, söylev ve sohbet'lerini, tek kelimesini değiştirmeden, tek satırını gizlemeden neşretmek olmalıdır.

Çünkü, Atatürk'ün «objektif» değil de bazı niyet ve yorumlarla anlatılmasından çok büyük sakıncalar, fitneler ve zümre menfaatçılığı çıkmaktadır. M. Kemal elbette kendi sözlerindedir. O'na sansür koymak, kimsenin hakkı değildir. Tarihi değiştirerek ve milleti aldatarak gizli çıkar kollayanlara göz yumulamaz.

İşte inkâr edilen şu *nutuk*, Atatürk tarafından, 6 Ağustos 1929'da indiği, Eskişehir Garı'nda söylenmiştir. 7 Ağustos 1929 Eskişehir «Sakarya» gazetesinde yayımlanan bu *nutuk*, 8 Ağustos günü Ankara'da devletin resmî organı «Hâkimiyet-i Milliye» gazetesinde ve Anadolu Ajansı bülteninde de çıkmıştır. Bu gerçeği inkâr edenlere «Atatürk düşmanı» ve «yabancı uşak» değil de ne sıfat verirsiniz?

TEMYİZ MAHKEMESİ REİS VE ÂZALARINA

«Türk milletinin içtimâî nizamını ihlâlâ müteveccih (yıkmağa dönük) didinmeler boğul-

mağa mahkûmdur. Türk milleti kendinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen müfsid (fesatçı), sefil ve vatan-sız ve milliyetsiz sebükmağzların (kuş beyinlilerin) hezeyanlarındaki gizli ve kirli emelleri anlayamayacak ve onlara müsamaha edecek bir heyet değildir.

O, şimdiye kadar olduğu gibi, doğru yolu görür. Onu yolundan saptırmak isteyenler ezilmeğe, kahredilmeğe mahkûmdur. Burada köylü, amele (işçiler) ve bilhassa kahraman ordumuz candan beraberdır. Buna da kimsenin şüphesi olmasın.

Hâkim efendiler! Siz kanun adamlarısınız. Ellerinize milletin, vatanın her türlü hak ve menfaatlerini vikaye eden (güçlendiren) kanunlar tevdi edilmiştir (vekilmıştır). İşaret ettiğim noktaları işittiniz. Türk milletinin büyük haklarını müdafaa ederken, bu noktalar ehemmiyetle hatırdâ tutulmalıdır.

Bu memleketteki komünistler sadece bizim tevkif ve hapsedtiklerimizden ibaret değildir. Bu işlerle bizzat yakından alâkadar olacağım.

ŞURASI UNUTULMAMALIDIR Kİ, TÜRK
ÂLEMİNİN EN BÜYÜK DÜŞMANI KOMÜ-
NİSTLİKTİR. HER GÖRÜLDÜĞÜ YERDE
EZİLMELİ!»

(Tercüman)

SINMAZ BOYALI

Sponza

Yaz : 21 89 45 - 21 89 46 - 21 89 48
Ev : 21 89 99

Kıbrıs Şehitleri Caddesi
No. 179 Alsancak - İZMİR

BÜYÜK EFES OTELİ - İZMİR

TEL. : 14 98 68

M. Zeki Ayan

MERSİN : Tel. 2724 - 3222 - Ev : 2351 - Depo : 1775 Tlg. AYAN - Tlx. 67105 - P.K. 151
GAZİANTEP : Tel. 13254 - 11965 - Ev : 12135 - Depo : 12226 Tlg. AYAN - P.K. 188
İZMİR : Tel. 163299 - 161382 EV : 230714 - Tlg. AYAN - P.K. 820

Fânî ve Ebedî

Ergun GÖZE

Her canlı fânîdir. Günü gelir bu fânî dünyayı terkeder. Hele insanların ömürleri, onların emelleri ve ufakları yanında çok kere kısa kalır. Bilhassa tarihte büyük tesir icra etmiş insanlar için, bu hayat daha kısa gelir. Nitekim Gazi Mustafa Kemal Atatürk de bunu görmüş ve bu gerçeği «benim fânî vücudum elbet bir gün toprak olacaktır; fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet pâyidar kalacaktır» şeklinde ifâde etmişti.

Gerçekten, Mustafa Kemal Atatürk'ün tarihi intikal eden en büyük eseri, milletimizin tabiriyle «Yedi düvele karşı mücadele ederek» kurduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'dir.

Tarih boyunca kurulmuş ve hep içten vurulmuş onlarca Türk devletinden sonra kurulabilmiş ve bugünün tek müstakil Türk devleti.

10 Kasım 1938 günü Dolmabahçe Sarayı'nda vefat ederken arkasında bıraktığı bu mirasın ebedi olduğunu ve kendisinin fânî varlığından sonra da devam edeceğini biliyordu.

Eğer, O'nun ölümünden sonra bu cumhuriyetin uğramış bulunduğu iç ve dış suikastleri bir düşünürsek, görürüz ki, bu son Türk devletinin başına bütün bâdirelerin hep bolşevizmden, komünizmden geldiğini ve bu tehlikenin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni de fânî hale getirip tarihe gömmek için elinden gelen her şeyi yaptığını görürüz.

Gerçekten, 1945 senesinde bolşevik lider Stalin, Türkiye'ye bir nota vererek Kars'ı ve Ardahan'ı istemiş ve Boğazlar'ı da beraber müdafaa edelim arsız teklifinde bulunmuştu.

Ondan sonra Türkiye'yi içinden tehdit eden tehlikenin, zaman zaman maske değiştirmiş olmasına rağmen hep komünist-bolşevik kamptan geldiği, bilhassa 12 Eylül'den sonra ayan beyan ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Halbuki Atatürk, ölümünden çok önce kendi kurmuş bulunduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne en büyük tehlikenin komünist âlemden geleceğini görmüş ve yazmıştı. Hem de el yazısıyla... Bu 10 Kasım gününde, fânî duyguların gıcıkladığı geçici jestler yerine, bizi düşünmeye sevkedecek ve uzun vadeli ay-

dınlatıcı vazifesi görecektir bu satırları aşağıya alıyorum :

«Komünizm içtimâî bir meseledir. Memleketimizin hali, memleketimizin içtimâî şeraiti, dinî ve millî ananelerinin kuvveti, Rusya'daki komünizmin bizce tatbikine müsait olmadığı kanaatini teyid eder mahiyettedir.»

Atatürk bu sözleri 1921'de, yani henüz Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmamışken ve bizim solcuların Rus yardımıyla kazanıldığını iddia ettikleri Milli Mücadele'yi bitirmemişken söylemiştir.

Dahası var, Anadolu'ya çıktığı 1919 senesinde ise şunları söylemişti: «Bolşeviklere gelince bizim memleketimizde bu doktrinin hiçbir şekilde yeri olamaz. Dinimiz, âdetlerimiz ve aynı zamanda sosyal bünyemiz tamamiyle böyle bir fikrin yerleşmesine müsait değildir.»

Ya Cumhuriyet kurulduktan sonra bu fikirlerde değişiklik oldu mu?

İşte 1929'daki fikri :

«Biz ne bolşevikiz, ne de komünist; ne biri ne de diğeri olamayız. Çünkü biz milliyetperver ve dinimize hürmetkâruz...»

İşte 1931'de söyledikleri :

«Türkiye'de bolşeviklik olmayacaktır. Çünkü Türk hükümetinin ilk gayesi halka hürriyet ve saadet vermektir.»

Ve Türkiye Cumhuriyeti O'nun sağlığında bütün komünistleri millî bir tehlike sayarak içeri atmıştır. Bunların başında Nâzım Hikmet gelir.

Ve Türkiye Cumhuriyeti'nin başına en büyük tehlike, sırasıyla komünizmi, bolşevizmi küçümseyenler, hattâ serbest bırakılmasını isteyenler ve nihayet onların teşviki ile komünist örgütler kurup kurtarılmış bölgelerle Atatürk'ün ebedi olmasını istediği Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni bölmek, parçalamak ve kızıl emperyalizme peşkeş çekmek isteyenlerden gelmiştir.

Bu tehlikenin iç taktığı ise, O'nun fânî varlığına ait her şeyi çok büyük bir yalancı sevgi halesiyle örerek, ebedi varlığı olan cumhuriyetini bir Türkiye Sovyet'i haline getirmeye uğraşmaları olmuştur. Ebedi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bağlılarını her türlü iftiraya maruz bırakmaları zaten Kremlin'in kendilerine verdiği taktikti.

Her 10 Kasım'da hatırlanması gereken ve O'nun «ilelebet pâyidar olacaktır» dediği son Türk devletinin varlığını garantiye alacak uyanıklık, bu noktayı tesbitle başlar sanırım.

Atatürk ilk kabinesi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk hükümetini İsmet İnönü kurdu. Cumhuriyetin ilanından bir gün sonra Atatürk tarafından Başbakanlığa getirilen İsmet İnönü, kendisiyle birlikte 12 kişiden oluşan ilk hükümet listesini Meclis'in onayına sundu.

Siyasi tarihçiler bu durumu «Savaştan yeni çıkmış bir ülkeyi rayına oturtmakla görevli ilk Atatürk hükümeti kurulurken, iş yapacak elemanların görev başına getirilmesi ilke olarak düşünülmüştü» diye açıklıyorlar.

GENÇ BİR HÜKÜMET

Yaş ortalaması 44 olan 12 kişilik İnönü hükümetine 30 yaşındaki Mustafa Necati Bey İmar ve İskân Bakanı olarak alınmıştı. Atatürk'ün bu ilk hükümetinde görev alanlar ve özellikleri şöyleydi :

BAŞBAKAN VE DİŞİŞLERİ BAKANI : İSMET İNÖNÜ

39 yaşında Başbakan oldu. Harp Akademisi mezunu. Kurtuluş Savaşı'na 36 yaşında katıldı, bakanlık yaptı. Genelkurmay Başkanı ve Harp Cephesi Komutanıydı. Lozan'da baş delege olarak hizmet veren İnönü İngilizce, Fransızca ve Almanca biliyordu.

GENELKURMAY BAKANI : MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK

Bakan olduğu zaman 47 yaşındaydı. Osmanlı ordusundayken Mareşal oldu. Kurtuluş Savaşı'na katıldı. Harp Akademisi mezunu. İngilizce, Fransızca ve Almanca biliyordu.

İÇİŞLERİ BAKANI : AHMET FERİT BEY

Kurtuluş Savaşı sırasında TBMM'nin Paris temsilciliğini yaptı. Harp Akademisi'ni bitirdikten sonra Fransa'da Siyasal Bilgiler öğrenimi yaptı. Bakan olduğu zaman 47 yaşındaydı. İngilizce ve Fransızca biliyordu.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI KÂZİM ÖZALP PAŞA

41 yaşında bakan oldu. Harp Akademisi mezunu. Kurtuluş Savaşı'nda Kolordu Komutanlığı yaptı. Fransızca biliyordu.

İKTİSAT BAKANI : HASAN SAKA BEY

38 yaşında bakan oldu. Lozan Konferansı'nda delegelerimizdendi. Siyasal Bilgileri bitirdikten sonra Paris'e giderek ekonomi ve

Danilo Tius

District Manager

Merzario Middle East E. C.

c/o Modern Freight Company - P. O. Box 5727
Khalid Bin Al Walid Road - Al Jahra Bldg. - Dubai
tel. 436587 - 421625 - 431624/5 - telex 46789 - 47445
20134 Milano - Via Cavriana, 14 - tel. (02) 74841 - telex 310567

maliye okuyan Hasan Saka İngilizce ve Fransızca biliyordu.

ADALET BAKANI : SEYYİT BEY

50 yaşındayken bakan oldu. Edebiyat Fakültesi profesörlerinden. Ayrıca hukuk ve ilahiyat öğrenimi gördü. Fransızca, Arapça ve Farsça biliyordu.

MALİYE BAKANI : HASAN FEHMİ BEY

44 yaşındayken bakan oldu. Siyasal Bilgiler mezunu. Maliyeci, Fransızca biliyordu.

**İMAR VE İSKÂN BAKANI :
MUSTAFA NECATİ BEY**

Bakan olduğu zaman 30 yaşındaydı. Hukuk öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

**BAYINDIRLIK BAKANI :
AHMET MUHTAR BEY**

52 yaşında bakan oldu. Osmanlı Meclisi

üyelerinden mühendislik öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI : İSMAİL SAFA BEY

38 yaşında bakan oldu. Siyasal Bilgiler mezunu, ayrıca özel olarak edebiyat öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

SAĞLIK BAKANI : REFİK SAYDAM BEY

42 yaşında bakan oldu. Askerî Tıbbiye mezunu. Almanya'da Berlin Askerî Tıp Akademisi'nde staj yaptı. Fransızca ve Almanca biliyordu.

**ŞER'İYE BAKANI (DİN İŞLERİ İLE
GÖREVLİ DEVLET BAKANI) :
MUSTAFA FEVZİ BEY**

Hükümetin en yaşlı bakanıydı. 56 yaşında bakan oldu. Hukuk ve ilahiyat öğrenimi gördü. Bürokrattı. Farsça ve Arapça biliyordu.

ORTAS
TİCARET ve NAKLIYAT LTD. ŞTİ.

GABRIEL BARBUR

☎ : yzh : 16745 - 15074
Ev : 11091
TELEX : 67218 - URKO TR.

P. K. 22
Nusratiye Mahallesi
Ortaokul Cad İhsan
Apt. Kat 1 MERSİN

Atatürk'e layık olmak!..

Bugün yüce Atatürk'ün ölümünün ^{46.}46'inci yıldönümüdür. Aradan yarım yüzyıla yaklaşan bir süre geçmesine karşın, O'nun güncelliğini yitirmeden anılması, üzerinde önemle durulacak bir olgudur.

Ancak Atatürk'ü her anışımızda yaptığımız işin içeriğini gerçekçilikle değerlendirmekte yarar vardır. Mustafa Kemal'in ölümünde beş yaşında bulunan bir çocuğun bugün elli yaşına basmış olması bu düşünceyi güçlendiriyor. Devletimizin kurucusunun ölüm yıldönümünü bir yas günü olarak sınırlamak, «Hayatta en gerçek yol gösterici bilimdir» diyen insanın dünya görüşüne sığabilecek bir tutum değildir.

Atatürk Cumhuriyeti yaşadıkça Atatürk'ün ölüm günü uzaklaşacak, yeni kuşaklar birbirini izleyecektir. Bunun için 10 Kasım'larda O'nu anarken fikirlerini ve eylemlerini bilimsel bir değerlendirmenin ışığında incelemek kendisine gösterilecek en büyük saygı olacaktır.

Böylece 10 Kasım'lar biçimselliğe düşmek tehlikesinden kurtarılır; anlamlı anma günlerine dönüşür. Ayrıca bu yöntem, büyük kurtarıcıyı güncel siyasetlerinin aracı olarak kullanmak isteyen çıkarıcı yaklaşımlardan 10 Kasım'ı arındırır.

Türkiye tarihinde Atatürk bağımsızlık savaşının lideridir; Cumhuriyetimizin kurucusudur; aydınlanma çağımızın önderidir.

Devrimlerini gerçekleştirirken Türk halkının yapısında bulunan ileriye dönük eğilimleri duyarlılıkla sezip değerlendiren Gazi Mustafa Kemal, tutucu bir insan olsaydı, savaşı kazanan büyük kumandan kişiliğiyle Osmanlı toplumun-

daki gerici kurumların hoşuna gidecek politikayı rahatlıkla benimser, atılımları göze alamazdı.

Gazi Mustafa Kemal, «Büyük Zafer»den sonra «efsaneleşen şahsiyeti»ni ve «karizma»sını gerici toplumsal güçlerin kefesine koysaydı bugünkü Cumhuriyetimiz var olamazdı.

Türk halkının çağdaşlaşma isteklerini sezip değerlendiren Atatürk, başını bu yola koymuştur.

Bu nedenledir ki, Türkiye'nin bağımsızlık savaşı yeni bir dünyanın kurulmasında uluslararası tarihsel değer kazandı ve evrensel bir simge oldu. İnsanlığın binlerce yıllık uğraşla ulaştığı «aydınlanma çağı»nın ürünü olan «vicdan özgürlüğü»nün gerçekleşmesi için saltanatın ve hilafetin yıkılması gerekiyordu. Kadının haklarını sağlamak için şeriat hukuku kalkmalıydı. Uygarlığın son aşaması olan bilimsel düşünceye geçiş, demokratik toplumun temellerini atmak için zorunluydu.

Atatürk'ün tek partili yönetimi, nice çok partili rejimden daha fazla demokratik karaktere sahiptir.

* * *

Eğer Atatürk'e layık olmak istiyorsak, her 10 Kasım'da O'nun devrimci kişiliğini vurgulamaktan kaçınamayız.

Yarım yüzyıl önce yaşayan bu yüce insanın ilerici ve çağdaş karakterinin yarım yüzyıl sonra gerisinde kalarak Atatürkçü olunamayacağına kendimize ve çevremize anımsatmalıyız.

(Cumhuriyet Gazetesi)

Orhan Tekyiğit

ATAKO VAPUR ACENTESİ MÜDÜRÜ

İş : 118 32 - 132 55

Ev : 136 23

Eski Gümrük Meydanı Güven İşhanı Kat 3

MERSİN

maliye okuyan Hasan Saka İngilizce ve Fransızca biliyordu.

ADALET BAKANI : SEYYİT BEY

50 yaşındayken bakan oldu. Edebiyat Fakültesi profesörlerinden. Ayrıca hukuk ve ilahiyat öğrenimi gördü. Fransızca, Arapça ve Farsça biliyordu.

MALİYE BAKANI : HASAN FEHMİ BEY

44 yaşındayken bakan oldu. Siyasal Bilgiler mezunu. Maliyeci, Fransızca biliyordu.

**İMAR VE İSKÂN BAKANI :
MUSTAFA NECATİ BEY**

Bakan olduğu zaman 30 yaşındaydı. Hukuk öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

**BAYINDIRLIK BAKANI :
AHMET MUHTAR BEY**

52 yaşında bakan oldu. Osmanlı Meclisi

üyelerinden mühendislik öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI : İSMAİL SAFA BEY

38 yaşında bakan oldu. Siyasal Bilgiler mezunu, ayrıca özel olarak edebiyat öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

SAĞLIK BAKANI : REFİK SAYDAM BEY

42 yaşında bakan oldu. Askerî Tıbbiye mezunu. Almanya'da Berlin Askerî Tıp Akademisi'nde staj yaptı. Fransızca ve Almanca biliyordu.

**ŞER'İYE BAKANI (DİN İŞLERİ İLE
GÖREVLİ DEVLET BAKANI) :
MUSTAFA FEVZİ BEY**

Hükümetin en yaşlı bakanıydı. 56 yaşında bakan oldu. Hukuk ve ilahiyat öğrenimi gördü. Bürokrattı. Farsça ve Arapça biliyordu.

ORTAS
TİCARET ve NAKLIYAT LTD. ŞTİ.

GABRIEL BARBUR

☎ : yzh : 16745 - 15074
Ev : 11091
TELEX : 67218 - URKO TR.

P. K 22
Nusratiye Mahallesi
Ortaokul Cad İhsan
Apt. Kat 1 MERSİN

Atatürk'e layık olmak!..

Bugün yüce Atatürk'ün ölümünün ^{46.}45'inci yıldönümüdür. Aradan yarım yüzyıla yaklaşan bir süre geçmesine karşın, O'nun güncelliğini yitirmeden anılması, üzerinde önemle durulacak bir olgudur.

Ancak Atatürk'ü her anışımızda yaptığımız işin içeriğini gerçekçilikle değerlendirmekte yarar vardır. Mustafa Kemal'in ölümünde beş yaşında bulunan bir çocuğun bugün elli yaşına basmış olması bu düşünceyi güçlendiriyor. Devletimizin kurucusunun ölüm yıldönümünü bir yas günü olarak sınırlamak, «Hayatta en gerçek yol gösterici bilimdir» diyen insanın dünya görüşüne sığabilecek bir tutum değildir.

Atatürk Cumhuriyeti yaşadıkça Atatürk'ün ölüm günü uzaklaşacak, yeni kuşaklar birbirini izleyecektir. Bunun için 10 Kasım'larda O'nu anarken fikirlerini ve eylemlerini bilimsel bir değerlendirmenin ışığında incelemek kendisine gösterilecek en büyük saygı olacaktır.

Böylece 10 Kasım'lar biçimselliğe düşmek tehlikesinden kurtarılır; anlamlı anma günlerine dönüşür. Ayrıca bu yöntem, büyük kurtarıcıyı güncel siyasetlerinin aracı olarak kullanmak isteyen çıkarıcı yaklaşımlardan 10 Kasım'ı arındırır.

Türkiye tarihinde Atatürk bağımsızlık savaşının lideridir; Cumhuriyetimizin kurucusudur; aydınlanma çağımızın önderidir.

Devrimlerini gerçekleştirirken Türk halkının yapısında bulunan ileriye dönük eğilimleri duyarlılıkla sezip değerlendiren Gazi Mustafa Kemal, tutucu bir insan olsaydı, savaşı kazanan büyük kumandan kişiliğiyle Osmanlı toplumun-

daki gerici kurumların hoşuna gidecek politikayı rahatlıkla benimser, atılımları göze almazdı.

Gazi Mustafa Kemal, «Büyük Zafer»den sonra «efsaneleşen şahsiyeti»ni ve «karizma»sını gerici toplumsal güçlerin kefesine koysaydı bugünkü Cumhuriyetimiz var olamazdı.

Türk halkının çağdaşlaşma isteklerini sezip değerlendiren Atatürk, başını bu yola koyuştur.

Bu nedenledir ki, Türkiye'nin bağımsızlık savaşı yeni bir dünyanın kurulmasında uluslararası tarihsel değer kazandı ve evrensel bir simge oldu. İnsanlığın binlerce yıllık uğraşla ulaştığı «aydınlanma çağı»nın ürünü olan «vicdan özgürlüğü»nün gerçekleşmesi için saltanatın ve hilafetin yıkılması gerekiyordu. Kadının haklarını sağlamak için şeriat hukuku kalkmalıydı. Uygarlığın son aşaması olan bilimsel düşünceye geçiş, demokratik toplumun temellerini atmak için zorunluydu.

Atatürk'ün tek partili yönetimi, nice çok partili rejimden daha fazla demokratik karaktere sahiptir.

* * *

Eğer Atatürk'e layık olmak istiyorsak, her 10 Kasım'da O'nun devrimci kişiliğini vurgulamaktan kaçınamayız.

Yarım yüzyıl önce yaşayan bu yüce insanın ilerici ve çağdaş karakterinin yarım yüzyıl sonra gerisinde kalarak Atatürkçü olunamayacağı kendimize ve çevremize anımsatmalıyız.

(Cumhuriyet Gazetesi)

Orhan Tekyiğit

ATAKO YAPUR ACENTESİ MÜDÜRÜ

İş : 118 32 - 132 55

Ev : 136 23

Eski Gümrük Meydanı Güven İhanı Kat 3

MERSİN

ATATÜRK'ÜN BÜTÜNLEŞTİRİCİLİĞİ

Mehmet AYDIN

Ulusumuz, Cumhuriyet'e ulaşabilmek için kan ve ateşten geçerek, çok çetin bir savaşım vermiştir. İç ve dış düşmanların kışkacından kendi gücüyle sıyrılma yolunda tarihte ilk kez, ulusal kurtuluş hareketini başlatmıştır. Bu hareketin dünya genelinde bayrağını açan ulusal kahraman da büyük önder Mustafa Kemal'dir. Böylece O, hem kendi ulusunun kurtuluşuna, hem de mazlum ve bağımsızlıklarını yitirmiş ulusların özgürlüklerini sağlamalarına önyak olarak, Üçüncü Dünya Örgütü'nün ilerdeki kuruluşunu hazırlamıştır.

Mustafa Kemal bu hareketi gerçekleştirirken amaç, araçlar ve yöntemi bir arada ve önceden düşünerek sürdürdüğü için her zaman bilinçli bir yol izlemiştir. O çıkış noktasında ilkin ulusal bağımsızlığı öngörmüş, bunun da niteliğini siyasal, askerî, ekonomik ve kültürel alanları kapsayan tam bağımsızlık biçiminde belirtmiştir. Nitekim yurdu saldırganlardan kurtarıp siyasal bağımsızlığı sağladıktan sonra, öbür alanların bağımsızlığına yönelmiştir. Önce devlet yapısının kuruluşunu ele almış; 1789 Fransız Devrimi ilkeleriyle bilimsel demokrasi ilkelerini bağdaştırarak, ona yepyeni bir biçim vermiştir. Bu yönden düzenin özü de ulusal kurtuluşçuluk temeline dayalı bir yapıya kavuşmuştur. Batı'nın laiklik, cumhuriyetçilik ilkelerine; çağımızın ulusalcılık, devletçilik, halkçılık ve devrimcilik ilkelerini katmıştır.

Atatürk, konuları ele alırken, sonuçlara hep koşulları değiştirerek ulaşmayı ilke edinmiştir. Siyasal alanda dünya devletleri arasında eşit haklara sahip bir devlet, askerî alanda kendine yeterli bir toplum, ekonomide ulusal sermayeye dayalı bir düzen, kültürel alanda öze dönüşlü bir kültür oluşturmaya hedef almış ve bunları büyük ölçüde başarmıştır.

Ulusal bağımsızlığın bir ögesi de ulusal egemenliktir. Ulusal egemenliğin özü ulusla halkın istencini, özlemlerini ve dileklerini devlet yö-

netimine yansıtmaktır. Bu da ancak meclis, parti ve meslek örgütleri yoluyla devlet yaşamına geçirilir. Nitekim Atatürk, en bunalımlı dönemlerde bile meclisi çalıştırmaktan uzak kalmamış, cumhuriyet bu düşüncenin bir sonucu olarak doğmuştur.

Ayrıca Atatürk, bütün alanlarda usçu ve gerçekçi olmasını da bilmiştir. Halkı boş ve kör inançlardan, aydınlarımızı dogmalar, önyargılar ve donmuşluktan kurtarma savaşımı vererek, düşünce özgürlüğüne giden yolları tümüyle açmaya çalışmıştır. Hukuka saygılı olmuş; kadın haklarına ilk kez resmîlik kazandırarak, Türk insanının özünü yüceltmeyi amaç edinmiştir. Toplumun bütünleşmesi konusunda din, ırk, mezhep ve cinsiyet ayrımı gözetmemiştir. Yurtta ve dünyada barışın egemenliğine çalışmış, Türk toplumunda zümresel ayrıklara kesinlikle son verilmesini istemiştir. Eğitimde ikiliği kaldırmış, onu kolaylaştırıp halklaştırarak ulusal onuru her yerde öne çıkarmıştır.

Ne var ki, ulusal kurtuluşçuluk, bir denge düzenidir. Denge bozulduğu zaman anarşi ve kargaşa da başlar. Gerçekten Atatürk'ün ölümünden sonra birçok alanlarda denge yitirildiği ve birtakım yozlaşmalara düşüldüğü için hep birden bu tip acı olaylar sık sık yaşanmıştır. Oy avcılığı adına, laiklik konusunda büyük ödünler verilmiş, popülizm ve gerçek halkçılık birbirine karıştırılmış, karma ekonomi ilkesi geniş çapta özel sektör lehine zorlanmış, pek çok konuda kısır kavram kargaşaları sürüp gitmiştir. Bunun için de toplumumuz, son yıllarda depremli karanlık bir dönemden geçmiştir: Bununla birlikte cumhuriyet yönetimi, kuruluşundan bu yana karşısına çıkan her engelin ezici bir biçimde üstesinden gelmiştir. Hiç kuşkusuz ülkede sürekli erinç de Atatürk'ün kalıt bıraktığı bütünlük ruhundan geçecektir. O'nu yitirişimizin bu 45. yılında, şükran duygularıyla anmak ve devrimlerini yaşatmak Türklüğün borcu ve görevidir.

Atatürk'ün Büyük Zaferi ve Devrimleri

Doç. Dr. Sina AKŞİN

1950'li yıllarda, 10 Kasım günleri daha çok bir yas günü olarak düzenlenirdi. Zamanla, 10 Kasımlarda yas unsuru bir miktar hafifledi, Atatürk'ü, yaptıklarını anmak, incelemek unsuru eskisine göre daha bir ağırlık kazanmaya başladı. Bu, Atatürk'e duyguyla yaklaşmanın yanında akılla da yaklaşmanın bir işaretiydi. Böylece, Atatürk'ü sevmenin yanında anlamının da önemi artmış oldu. Bu 10 Kasım yazımızda Atatürk'ü ve dönemini incelerken göze çarpan ve önemli olduğunu sandığım bazı hususlara değinmek istiyorum.

MİSAK-I MİLLİ ŞARTLARINI ELDE ETMEK İÇİN

1922 yılında Misak-ı Milli şartlarını elde etmek için iki şey yapmak gerekiyordu. Biri, Sakarya'da eksik kalan zaferi tamamlamak ve Yunan ordusunu Anadolu'dan sürüp çıkarmaktı. Clausewitz diyor ki: «Savaş, hasmı irademize boyun eğmeye zorlama amacını güden bir şiddet eylemidir... Bu amaca tam ulaşmak için de düşmanın silahsızlandırılması gerekir...» (Bilindiği üzere, Clausewitz savaş üzerine klasik bir eserin sahibidir.) Yunan ordusunun bir bölümü Anadolu'da, bir bölümü Trakya'daydı. Yunanlılar bir türlü barışa ulaşamamanın sinir bozukluğu içinde ve TBMM hükümetini barışa zorlamak üzere, İstanbul'u işgal etmek için itilâf devletleri nezdinde siyasal girişimde bulundular (29 Temmuz 1922). Gerçi müttefikler bu isteği reddettiler (31 Temmuz), fakat İngiliz Başbakanı Lloyd George, 4 Ağustos 1922 günü Avam Kamarası'nda verdiği söylevde bu isteğe arka çıktı. Clausewitz'in koymuş olduğu silahsız-

landırma hedefine ulaşabilmek için yalnız Anadolu'daki Yunan kuvvetlerini yenmek yetmiyordu. Rumeli'deki kuvvetleri de yenilgiye uğratmak gerekiyordu. Oysa Boğazlara itilâf devletleri egemen oldukları için, Rumeli'deki Yunan kuvvetlerine ulaşabilmek, itilâf devletleriyle, en azından İngiltere ile savaşı göze almaya bağlıydı. Nitekim, İzmir'in kurtuluşundan sonra çıkan Çanakkale bunalımı bunun böyle olduğunu göstermiştir. Demek ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetinin Anadolu'daki Yunan ordusuna karşı kazana-cağı zafer ne denli büyük olursa olsun, Clausewitz'in «düşmanı silahsızlandırma» hedefine tamamen ulaşılmış olmayacaktı. Bunun içindir ki, hiç değilse Anadolu Yunan ordusunu imha edecek bir zafer kazanmak gerekiyordu. İşte Atatürk, Büyük Taarruzu planlar-ken bunları düşünmüştü —apansız baskın tarzında başlayan bir taarruz ve imha harekâtı—. Dumlupınar Meydan Muharebesi ve ardından yapılan takip harekâtı bunu gerçekleştirdi. Büyük Zafer'in parlaklığına rağmen, itilâf devletlerinin sonraki aylarda zaman zaman TBMM hükümetine karşı Trakya'daki Yunan ordusunu —inandırıcı olmasada— bir koz olarak öne sürebilmiş olmaları, Anadolu'daki zaferin kesin olması zaruretinin ayrıca delilidir. Böyle bir kesin zafer için, tabii, sabırla büyük hazırlıkların yapılması gerekiyordu. (Halbuki, bilindiği üzere, TBMM dahil, birçok çevreler Sakarya'dan sonraki hareketsizlik döneminin uzaması karşısında sabırsızlık göstermişlerdir). Misak-ı Milli'yi esas alan Lozan Barış Antlaşması'nın anah-

Mustafa YALKIN

LEBİB YALKIN YAYIMLARI ve BASIM İŞLERİ A. Ş.

Meclisi Mebusan Caddesi No, 327 Dursun Han Kat 3
Fındıklı - İSTANBUL

Tif. : 44 67 85 - 45 30 18

tarlarından biri olan Mudanya Mütarekesi, Büyük Zafer sayesinde elde edildi.

İKİNCİ ANAHTAR

Anahtarlardan biri dedim, çünkü Lozan barışının ikinci bir anahtarı vardır ki, o da saltanatın ilgasıdır. Bilindiği üzere, Mudanya Mütarekesi'nden sonra itilâf devletleri barış konferansı için iki davetiye çıkardılar. Biri İstanbul'daki padişah hükûmetine, öbürü Ankara'daki TBMM hükûmetine yönelikti. Bu ikili, Yusuf Kemal'in (Tengirşenk) büyük isabetle teşhis ettiği üzere, siyasal temas ve pazarlıklarda Türkiye için, zaaf, itilâfçılar için güç kaynağı teşkil ediyor, karşı tarafta Misak-ı Milli'den daha düşük şartlarla barış yapılabileceği umutlarını ayakta tutuyordu. Saray cephesi ile demokratik-ulusçu hareket arasında, 21 Aralık 1918'de Mebusan Meclisi'nin dağıtılmasından itibaren zaman zaman şiddetli bir iç savaş boyutuna ulaşan bir kutuplaşma ve cepheleşme ilişkisi vardı. 1921'de Londra Konferansı sırasında Saray cephesi demokratik-ulusçu hareketin çizgisine girer gibi olduysa da, Sakarya Zaferi'ne rağmen, bağımsızlığını korumak ve TBMM hükûmetini tanınamamak yönünden kararlı bir tutum içine girdi. Atatürk Cumhuriyet'e yani en demokratik rejime bağlı olmasaydı da, belki sırf Lozan'da Türkiye iyi bir sonuç elde edebilmek bakımından saltanatın ilgası gerekirdi. Demek ki, Lozan'daki başarının ikinci anahtarı saray cephesine karşı kesin bir sonuç elde edilmesi idi.

Burada şu noktayı da vurgulamakta yarar vardır. Yunan ordusunu bozguna uğratmadan saltanat herhalde ilga edilemezdi. 26 Ağustos öncesi şartlarında Atatürk ve ar-

kadaşlarının TBMM'deki gücü böyle bir karar çıkartmaya yetmezdi denebilir. Oysa Dumlupınar galibi ve İzmir'in kurtarıcısı için saltanatı kaldırma kararını aldirmek çok da zor olmamıştır. Mustafa Kemal, Mudanya'dan sonra Barış Konferansı'na her iki Türk hükûmeti çağrılmadan hayli önce ve Türk ordusu İzmir'e girdikten hemen sonra, saltanatın ilgası işine girişti. 13 Eylül 1922 günü çıkardığı ve «Asil Türk Milleti» hitabesiyle başlayan beyannamede şöyle diyordu :

«Eğer Yunan Kralı da bugün esirler meydanında bulunmuyorsa, bu, tacdarların şıarı esasen yalnız milletlerinin saflarına iştirak etmek olduğundan ve muharebe meydanlarının felâketli günlerinde onların saraylarının başka bir şey düşünmemek tabiatlarındandır... Bu zafer münhasıran senin eserindir. Çünkü İzmir'imizi ihtirasat-ı siyasiye neticesinde âdeta memnunen düşmana teslim eden heyetlerle milletın hiçbir münasebeti yok idi. Bursa'mızı istilâ eden Yunan kuvvetleri ise ancak imparatorluğun askeri teşkilâtıyla tevhidi amâl ve tevhidi harekât ederek muvaffak olmuşlardır. Vatanın halâsı, milletin rey ve iradesi kendi mukadderatı üzerinde bilâkaydüşart hâkim olduğu zaman başlamış ve ancak milletin vicdanından doğan ordularla müsbet ve kati neticelere ermiştir.»

SONUÇ

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Kurtuluş Savaşı'mızın zorluğu, Yunanlılarla olduğu kadar, saray cephesine karşı da keskin bir iç mücadele yürütme zorluğundan ileri geliyordu. Başka bir deyişle, zorluk, iki cephede birden savaşmanın zorluğu idi.

ABDULILAH H. HUSSEIN

AL - SAMARRAIE

Manager

**IRAQ LAND TRANSPORT
ISKENDERUN**

☎ : 15473 - 14302

Tlx : 68175 ber tr

P. O. Box : 53

Meydan İşhanı Kat 5

ISKENDERUN

En Büyük Lider

Bir milletin tam bağımsız olması o milletin her alanda istediğini yapma iradesine sahip olmasına bağlıdır. Herhangi bir alanda, bir takım koşullar ve kayıtlar altında bulunan bir milletin o alanda istediği sonucu alması, istediği başarıya ulaşması, olanaksızdır. Hem bir milletin böyle bir yaşam tarzını kabullenmesi, o milletin onuruna gölge düşürür. Başka milletler arasında bir eziklik, bir aşağılık duygusu içinde kalır.

Kurtuluş Savaşı başlarken birçok kimse, Türkiye'nin kendi kendini yönetemeyeceği inancında idiler. Onun için, bir süre Amerika'nın ya da İngiltere'nin yönetimini kabullenmemizi istiyorlardı. Böylece kendimizi parçalanmaktan koruyabileceğimiz ve kalkınabileceğimiz görüşünde idiler. Bu ne demekti? Tarih boyunca bağımsız yaşamaya alışmış Türk milletinin bile bile, isteye isteye yabancı boyunduruğu altına girmesi demektir. Elbette böyle birşey kabul edilemezdi. Başkalarının egemenliğini kabul etmek Türk'ün vicdanının katlanamayacağı bir alçaklıktır. Ayrıca devlet yönetiminde milletin tek söz sahibi olması gerekliydi. Yani millet kendi egemenliğini elinde bulundurmalıydı.

İşte Kurtuluş Savaşımızın özü ve ruhu bu iki ilkeyi bütün yönleriyle gerçekleştirmek çabasına dayanır! Milletin egemenliği ve kayıtsız şartsız istiklâl. Bunlar olmadıkça diğer işleri yapmak millî ve milliyetçi bir varlık olarak Türk milletine ne sağlar? Atatürk «Hürriyet ve istiklâl benim karakterimdir» demekle ruh yapısı bakımından Türk ulusunun gerçek önderi olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Atatürk, lider olarak yalnız Türk toplumunun istiklâlini sağlamakla kalmamıştır. Türk toplumuyla birlikte emperyalist devletlerin hegemonyası altında ezilen bütün esir milletlere bir ümit, bir ışık, bir rehber olmuştur. Bu devletler Atatürk'ten aldıklarıyla bağlanmış oldukları esaret zincirlerini parçalamayı başarmışlardır. Cezayir, Fas, Tunus,

Libya bu sayede istiklâlini kazanan uluslardan bazılarıdır. Bu durum bize şunu iyice beletmektedir ki: Atatürk, Türkiye çerçevesini çoktan aşmış beynelmilel bir önderdir.

Türk devleti uzun süren Kurtuluş Savaşı sonunda yeni baştan inşa edilmiştir. Daha önce savaşlar ile Trablusgarp, Balkan ve Birinci Dünya Savaşları milletimizi yorgun bırakmış, ülkemizin büyük bir bölümü elden çıkmış, elimizde kalan bölümü ise bir harabeye dönmüştü. Yeni ve körpe Türkiye Cumhuriyeti'nin yaralarını sarması, gelişmesi, tam bağımsızlığını sağlaması, çağdaş uygarlık düzeyine çıkması için sükuna ve zamana ihtiyacı vardı. Bu sükun ve zaman ancak «Yurtta Sulh, Cihanda Sulh» ortamında sağlanabilirdi.

Yurtta sulh ile iç ayaklanmalarla bozulmuş olan millî birlik ve beraberlik sağlanabilir, cihanda sulh ile ise kalkınmamız, gelişmemiz ve yeniden büyük ve güçlü bir devlet haline gelmemiz sağlanır.

Yurtta sulhu sağlamak devletin görevidir. Cihanda sulhu sağlamak ise devletin gücü dışına çıkar. Bu sulh bütün devletlerin ve Birleşmiş Milletlerin ortaklaşma çalışmaları sonucu sağlanabilir. Atatürk, «Cihanda Sulh» derken bu sulhun sağlanması için Türk Devleti'nin kendine düşen iyi niyetli çabayı göstermesini düşünmüştür.

Atatürk'ü, yaptığı büyük savaşlar ve bu savaşlarda kazandığı zaferler yüzünden savaşçı isteyen ve sezen bir insan olarak görmek doğru değildir. Gerçi o bir askerdî, hayatının büyük bir bölümü savaşlarda geçmişti, ama hiçbir zaman kan dökülmesinden hoşlanmamıştır.

O herşeyden önce barışsever bir liderdi. Türk milletinin ve bütün insanlığın barış içerisinde yükseleceğine ve mutlu olacağına inanmış inkılâpçı bir liderdi. Ancak, barışın

sağlanması için de her zaman güçlü ve çıkabilecek bir savaşa hazırlıklı olmak gerektiği görüşünde idi. Özel yaşamında güzel sanatlara aşırı duyarlı ve ince ruhlu bir insandı. Vatan ve millet ile ilgili konularda ise ölümlü hiçe sayıyordu.

O'nun, doğumunun 100. ve ölümünün 43. yılı geride kalmasına rağmen ulusunun kalbine yerleşen derin hürmet ve sevginin eksilmeden devam ettirilmesi için tüm gençlik olarak elimizden gelen çabayı göstereceğimize huzurunda and içeriz.

Dünya barışı ve insanlık sevgisi

Atatürk'e göre «Bugün dünya milletleri aşağı yukarı akraba olmuşlar ve olmakla uğraşmaktadırlar. Bu itibarla insan kendi milletinin varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün cihan milletlerinin huzur ve refahını da düşünmek kendi milletinin mutluluğuna ne kadar değer veriyorsa bütün dünya milletlerinin mutluluğuna hizmet etmeye elinden geldiğince çalışmalıdır.» «En uzakta sandığımız bir olayın bize bir gün dokunmayacağını bilemeyiz. Bunun için insanlığın hepsini bir vücut ve bir milleti bunun bir organı saymak gerekir. Bir vücudun parmağının ucundaki acıdan öteki bütün aza bundan etkilenir.

«Dünyanın, filan yerinde bir rahatsızlık varsa tıpkı kendi aramızda olmuş gibi ilgilenmeliyiz. Olay ne kadar uzak olursa olsun bu esastan şaşmamak gerekir. İşte bu düşünce ulusları bencillikten kurtarır. Bencillik kişisel olsun, ulusal olsun her zaman kötü sayılmalıdır.» Unutulmamalıdır ki «Dünya milletleri arasında sükun ve iyi geçim olmazsa, bir millet kendi için ne yaparsa yapsın huzurdan yoksundur.»

«İnsanları mutlu edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak insanlık dışı ve son derece esef verici bir sistemdir. İnsanları mutlu kılacak tek araç, onları birbirine yaklaştırmak, onları birbirine sevdirmek, karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını sağlamağa yarıyacak hareket ve enerjidir. Dünya barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu ancak bu yüksek ülkü yolcularının çoğunluğuyla mümkün olacaktır.» İlâve ederek diyor ki:

«Biz kimsenin düşmanı değiliz! Yalnız insanlığın düşmanı olanların düşmanıyız.» Özellikle O'nun harbi, «Millet hayatı tehlikeye uğramadıkça harp bir cinayettir.» ifadesiyle tanımlamış olması insancılığının yüceliğini pek güzel dile getirmektedir. Dünya barışında sürekliliğin nasıl sağlanabileceğini şöyle açıklamaktadır:

«Kanımca eğer sürekli barış isteniyorsa kütlelerin durumlarını iyileştirecek uluslararası önlemler alınmalıdır. Tümüyle insanlığın refahı açlık ve sıkıntının yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları kıskançlık, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak biçimde eğitilmelidir.» «Uluslar bulundukları toprakların gerçek sahibi olmamakla, insanlığın temsilcileri olarak da o topraklarda bulunurlar. O toprakların zenginlik kaynaklarından kendileri faydalanırlar ve dolayısıyla de bütün insanlığı faydalandırmakla yükümlüdürler.» Görülüyor ki bir devlet başkanı ilk kez, dünya vatandaşlığından söz ediyor ve sosyal adaletin uluslararası ilişkiler açısından dikkate alınması gereğine değinmiş oluyor. Ona göre barışı korumada «En hızlı ve en etkin önlem muhtemel bir saldırgana saldırısının yanına kâr kalmıyacağını anlatmaktadır.»

Evrensel barış ve güvenliğin tesisinde (Cemiyet-i Akvamın) acze düşmesi karşısında bölgesel barış ve güvenliği sağlamak amacıyla 1934 de Balkan Antantını; 1937 de de Türkiye, İran ve Afganistan arasında Sâdâbad Paktını kurmuş; Boğazların tahkimini 1936 Montrö Andlaşmasıyla, Hatay'ın anavatanına katılmasını 4 Temmuz 1938 de görüşme yoluyla kabul ettirmeyi başarmıştır.

**Gıda sanayimizde rakipsiz
istisnaî bir isim!**

VATAN

KONSERVE SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

**Yediklerimizin En İyisi
En Kalitelisi**

1. Ulus Sitesi Hayat Apt. 47/18 Etiler - İstanbul/TURKEY
Tlx: 2»47» mektr. Tel: 63 59 69 - 65727881

— BASIN —

ULUSLARARASI
ENDÜSTRİ VE TİCARET BANKASI A.Ş.

Bankalar Cad. İstanbul Tel: 145 00 30 Teleks: 24 320 ibfo tr

ULUSLARARASI BANKACILIK İHTİSASINA SAHİP
SAYIN EROL AKSOY'UN
YÖNETİMİNDEKİ BANKA MÜDÜRLERİ DOSTLARIMIZ...

CEMİL AKYÜZLÜ

Karaköy Merkez Şubesi Müdürü
Bankalar Cad. 31 Karaköy,
Tel: 144 63 44 Teleks: 24 261 ibkr

MAHMUT NAİBİ

Bahçekapı Şubesi Müdürü
Eminönü İstanbul,
Tel: 522 45 89 Teleks: 22 722

LEMİ BAŞGÜT

Elmadağ Şubesi Müdürü
Cumhuriyet Cad. 20 İstanbul,
Tel: 141 19 73 Teleks: 23 762 ibta

SAİT BİLGE

Kadıköy Şubesi Müdürü
Altıyol Kadıköy İstanbul,
Tel: 337 84 05 Teleks: 23 763

ERKAN SEZER

Şişli Şubesi Müdürü
Halaskârgazi Cad. 360/A Şişli
Tel: 146 71 77 Teleks: 23 764

ÜNVER GÜLTEMİR

Ankara Merkez Şubesi Müdürü
İzmir Cad. 26 Kızılay Ankara,
Tel: 18 75 74 Teleks: 42 693 ibar

MAZHAR EL

İzmir Merkez Şubesi Müdür V.
Cumhuriyet Bulvarı 41 İzmir,
Tel: 13 25 21 Teleks: 52 306 ibiz

ÖNDER SARIGÜL

Sanayi Sitesi Şubesi Müdürü
2816 Sok. 4 Mersinli İzmir,
Tel: 16 41 50

HALİT ÖZSOY

Adana Merkez Şubesi Müdürü
Atatürk Cad. III. Sok. 2 Adana,
Tel: 17 923 Teleks: 62 275 ibad

ALİ SEDAT ÜNAL

Bursa Merkez Şubesi Müdürü
Fevzi Çakmak Cad. 75 Bursa,
Tel: 240 34 Teleks: 32 154 ibbu

TALAT ERCAN OKUTAN

Bakırköy Şubesi Müdürü
Halkçı Sok. 10 Bakırköy,
Tel: 570 17 33-34 Teleks: 23 852

— BASIN —